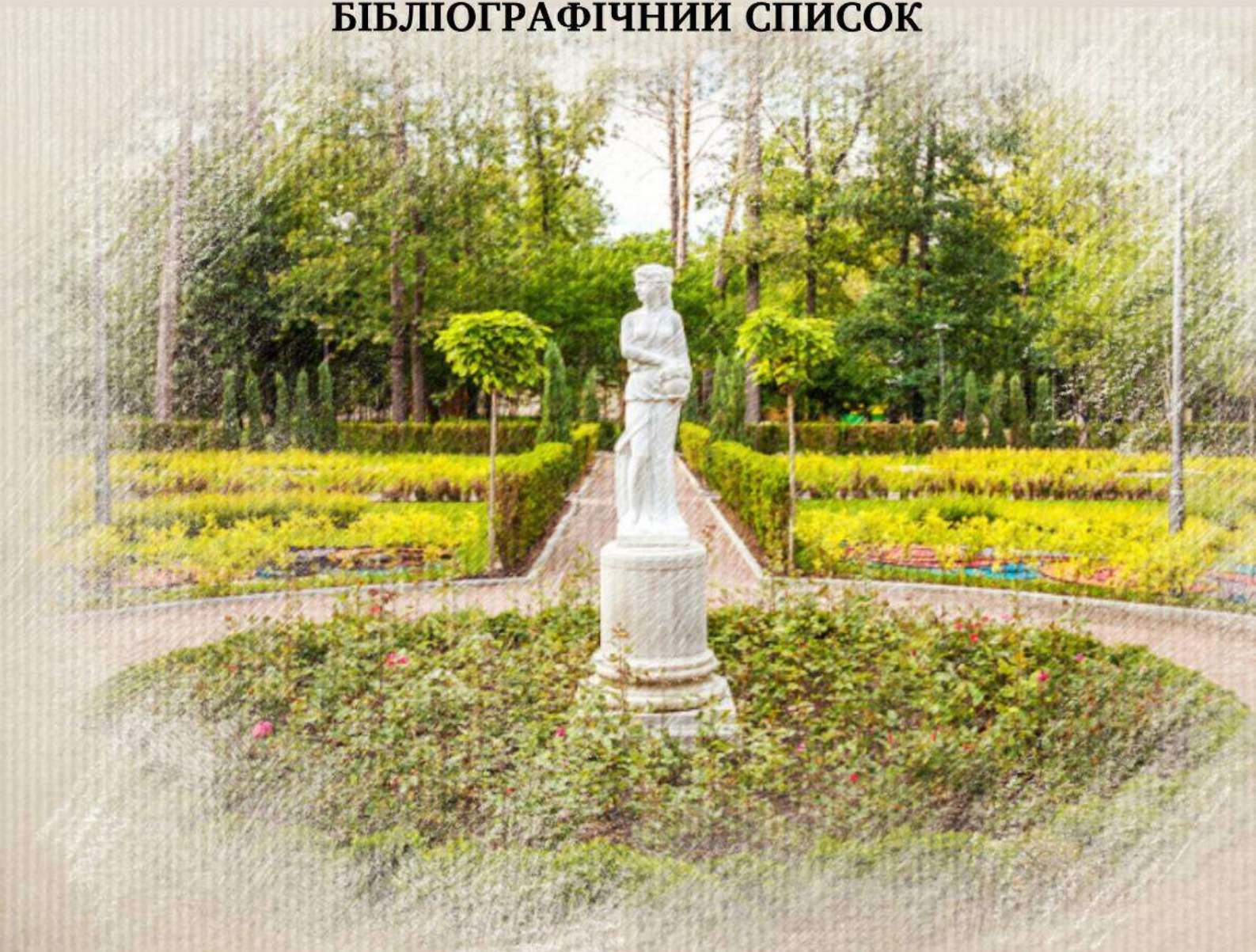

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ**

**МІСТА І СЕЛА УКРАЇНИ
ВТРАТИ ВОЄННОГО ЧАСУ
КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК**

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ**

**МІСТА І СЕЛА УКРАЇНИ
ВТРАТИ ВОЄННОГО ЧАСУ**

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Бібліографічний список

КИЇВ 2022

Національна історична бібліотека України розпочала новий проєкт “Міста і села України. Втрати воєнного часу”. Мета проєкту — оперативне відображення інформації про зруйновані або пошкоджені об’єкти культурної спадщини в різних регіонах України. Перелік об’єктів визначається на основі інформаційного ресурсу Міністерства культури та інформаційної політики “Зафіксовані воєнні злочини”, оскільки там зазначені лише ті пам’ятки культурної спадщини, які пройшли верифікацію. Проєкт буде складатися з циклу бібліографічних списків, присвячених окремому регіону. Кожен бібліографічний список містить бібліографічну та вебліографічну інформацію про населені пункти та об’єкти культурної спадщини на основі інформаційних ресурсів НІБУ та актуальних публікацій у мережевих ресурсах. Цей випуск присвячений Київській області. Відбір об’єктів станом на 02.05.2022 року, надалі він може доповнюватися, оскільки кількість пам’яток, що зазнали руйнувань чи пошкоджень остаточно визначити поки що неможливо.

Укладач

О. Михайлова

Редактор

Н. Волошінська

Відповідальна за випуск

А. Скорохватава

На обкладинці: Бучанський міський парк

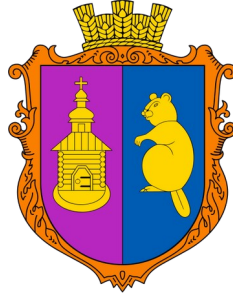
ЗМІСТ

БРОВАРСЬКИЙ РАЙОН	6
БОБРИК, село	6
Вознесенська церква	6
ЗАВОРИЧІ, село	9
Георгіївська церква	9
ЛУК'ЯНІВКА, село	13
Вознесенська церква	14
Братська могила воїнів та пам'ятник односельчанам, що загинули у 1941-45 роках	16
ПЕРЕМОГА, село	17
Церква Різдва Пресвятої Богородиці	17
РУДНИЦЬКЕ, село	22
Церква Воскресіння Христового	22
БУЧАНСЬКИЙ РАЙОН	25
БУЧА, місто	25
Церква св. Андрія Первозваного	29
Петро-Павлівська церква	32
Архів-бібліотека Фонду В'ячеслава Чорновола	34
Меморіальний пам'ятник воїнам-афганцям	36
ГОСТОМЕЛЬ, смт	37
Братська могила воїнів і пам'ятник землякам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни	38
Церква святих Пророка Іллі та Апостола Андрія Первозванного	40
Пам'ятник святому Апостолу Андрію Первозваному	41
ІРПІНЬ, місто	44
Ірпінська Біблійна Семінарія	48
Церква Покрови Божої Матері	50
Алея Героїв Приірпіння	52

Церква св. Георгія Побідоносця	55
Будинок культури	57
Пам'ятник робочим, загиблим у Другій світовій війні	60
Свято-Троїцька церква	61
Центральна міська публічна бібліотека ім. Максима Рильського	63
ГОРЕНКА, село	65
Бібліотека-філія	66
ГУРІВЩИНА, село	68
Пам'ятник загиблим воїнам ЗСУ	68
ЛИПІВКА, село	70
Церква Покрова Пресвятої Богородиці	70
МОЩУН, село	73
Церква св. Іоанна Хрестителя	73
НІЖИЛОВИЧІ, село	77
Сільський будинок культури	77
ПЕТРУШКИ, село	80
Церква Успіння Пресвятої Богородиці	80
Сільський будинок культури	81
ФАСОВА, село	84
Жіночий монастир ікони Божої Матері “Услишательниці”	85
БОРОДЯНКА, смт	90
Палац культури ім. Т. Г. Шевченка	93
Краєзнавчий музей Бородянщини	95
Пам'ятник землякам, загиблим у зоні АТО/ООС	97
Меморіал загиблим воїнам на братських могилах	99
Пам'ятник жертвам Голодомору 1932-33 рр.	100
Пам'ятник св. Архистратигу Михаїлу	101
Погруддя Тараса Шевченка	102
МАКАРІВ, смт	104
Макарівський історико-краєзнавчий музей	108
Пам'ятник воїнам-односельчанам, що загинули в роки Другої світової війни	109

Макарівська публічна бібліотека	110
Житловий будинок (будівля початку XX ст.)	111
ВИШГОРОДСЬКИЙ РАЙОН	112
ПІДГАЙНЕ, село	112
Меморіальний пам'ятник односельчанам загиблим у Другій світовій війні	112
Меморіальний пам'ятник Герою Радянського Союзу Івану Сергієнку	113
ІВАНКІВ, смт	115
Іванківський краєзнавчий музей	117
ФАСТІВСЬКИЙ РАЙОН	121
БИШІВ, село	121
Бишівський будинок культури	124
Церква Покрови Пресвятої Богородиці	126
ЯСНОГОРОДКА, село	127
Церква Різдва Пресвятої Богородиці	130
ЧОРНОБИЛЬ	133
Автомобіль ВАЗ 1986 року, музейний експонат	140

БРОВАРСЬКИЙ РАЙОН

С. БОБРИК

Село було засноване за польськими джерелами близько 1610 р. Тут жили люди, які займались бобровим промислом. Історія села відображена у геральдиці: на гербі зображено золотого бобра розкриває походження назви села від бобрових промислів, а зображення рубленої церкви на пурпуровому тлі - згадка про козаків-поселенців, які колись збудували її на острові посеред болота Трубайла.

Вознесенська церква (будівля 1998 р.)

Будівництво церкви Вознесіння Господнього тривало з 1994 по 1998 роки. 19 листопада 1998 року його головний престол освятив Митрополит Київський і всієї України Володимир (Сабодан). 2 лютого 2008 року було освячено південний боковий приділ на честь Феодосія Чернігівського, де міститься частина його мощей.

Внаслідок артилерійського бомбардування 5 березня 2022 року частково зруйновано дах та інтер'єр Вознесенської церкви 1998 року.

Бобрицький старостинський округ // Великодимерська селищна рада : Офіційний інформаційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://vdsr.gov.ua/nasha-gromada/starostinski-okrugi/bobrickiy-starostinskiy-okrug>

День села Бобрик Броварського району, 22.09.2021 року : відео // Громадський Захист Київщини. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=VA7EQsgfGlk>

Ходос, М.

Бобрик [село, Броварський район Київська область] / М. Ходос, В. Ященко // Історія поселень Броварського краю від стародавніх часів і до сьогодення. - 2003. - Кн. 3. - С. 87-102.

Про історію села Бобрик Броварського району Київської області, починаючи з перших згадок про поселення на території села до 2002 року.

В сети показали последствия прихода "русского мира" в село Бобрик на Киевщине // АНТИКОР : национальный антикоррупционный портал. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: https://antikor.com.ua/articles/535150-v_seti_pokazali_posledstvija_prihoda_russkogo_mira_v_selo_bobrik_na_kievshchine

Внаслідок обстрілів постраждав храм в селі Бобрик Бориспільської єпархії // Українська Православна Церква. Синодальний інформаційнопросвітницький відділ УПЦ. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/03/05/vnaslidok-obstriliv-postrazhdav-xram-v-seli-bobrik-borispilskoj-jeparxiji/>

Село Бобрик на Київщині обстріляли шістьма ракетами. Одна з них влучила в церкву // КИЇВ.MEDIA. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://kyiv.media/news/selo-bobryk-na-kyivshhyni-obstrilyaly-shistma-raketamy-odna-z-nyh-vluchyla-v-czerkvu>

Як виглядає село Бобрик Броварського району після візиту орків? : відео // Ukrainian Witness. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=8n4n6Bj5RUw>

Мешканка села Бобрик розповідає про російські окупаційні війська.

С. ЗАВОРИЧІ

За літописними даними поселення засноване ще князем Володимиром Великим у 980 р. Очевидно, відкрите археологами Заворицьке городище-городок, відноситься саме до того часу. Заворицький городок входив до Трубізької системи оборонних споруд княжої доби. Місцеві перекази переповідають про події 1223 р., начебто тут невеликий татарський загін зазнав поразки від народного ополчення.

Значною була роль Заворич як укріпленого місця біля трубізької переправи і в середньовіччі. Тут містилась резиденція польсько-королівського намісника, жила «околична» шляхта. Документальні згадки про населений пункт: селище Zaworzysce в польській люстрації 1618 року; в документах 1628 р. Заворичі згадуються як містечко; також Заворичі згадуються в Руській (Волинській) метриці за 1620, 1623-1625, 1643 та 1646 роки.

Георгіївська церква (будівля 1873/78 р.)

Однокупольна дерев'яна церква Святого Георгія у Заворичах була збудована 1873 року за типовим проектом.

Після більшовицької окупації села 3 лютого 1918 року було вбито священика отця Петра Шекуна.

У 1935 році церква була закрита для богослужіння, а в її приміщенні облаштовано зерносховище.

1968 року відновлено богослужіння та розписано церкву, внаслідок чого майже всі оригінальні розписи було втрачено. У 1998-2012 роках було проведено реставрацію церкви святого Георгія.

Внаслідок артилерійського обстрілу 7 березня 2022 року згоріла пам'ятка архітектури (щойновиявлений об'єкт культурної спадщини) - дерев'яна церква Святого Георгія.

Бабак, П.

Заворичі [село, Броварський район Київська область] / П. Бабак П. // Історія поселень Броварського краю від стародавніх часів і до сьогодення. - 2003. - Кн. 3. - С. 181-192.

Про історію села Заворичі Броварського району Київської області, починаючи з першої згадки в історичних джерелах до 2003 року.

Биков, І.

Сакральна дерев'яна архітектура Київщини / І. Биков // Пам'ятки України: історія та культура. - 2016. - №2. - С. 38-61.

Про сакральну архітектуру Київщини, зокрема, дерев'яні церкви, є перелік пам'яток дерев'яної церковної архітектури Київської області (укладеної автором) та бібліографічний список.

Георгіївська церква // Український інститут. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://ui.org.ua/sectors/georges-church/>

20 лет вместе. Община Свято-Гергиевского храма с. Заворичи : відео // Анна Журавлева. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=guOodzUbips>

Фільм-спогад про життя Свято-Георгіївської парафії Броварського району Київської області.

Заворичі // Укрaina Інкогніта. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://ukrainaincognita.com/zavorichi>

Білаш К.

Через обстріли на Київщині згоріла церква XIX століття // LB.ua. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: https://lb.ua/culture/2022/03/08/508554_cherez_obstrili_kiivshchini_zgorila.html

На стелі та у нефах будівлі зберігались оригінальні розписи 1870-х років.

Заворичі : відео // Нова Калита. Громада. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=SYYOgm5WoCE>

Місцевий мешканець розповідає про наслідки російської окупації.

Ворог спалив Свято-Георгіївську церкву в Заворичах : відео // Телеканал АТР. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=2odXcZaEDQc>

На Київщині російські окупанти знищили ще один храм (ВІДЕО) [Свято_Георгіївська церква у с. Заворичі] // КОММЕНТАРИИ.UA. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://kyiv.comments.ua/ua/news/society/accidents/8207-na-kiivschini-rosiyski-okupanti-znischili-sche-odin-hram-video.html>

Пам'яті Свято-Георгіївської церкви села Заворичі (1878 р.) // Музеї України журнал. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://www.museum-ukraine.info/?p=13472>

Російські окупанти знищили на Київщині ще один храм [Свято-Георгіївську церкву (1873 року) у с. Заворичі Броварського району] // Голос України. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/news/153086>

«Русский мир» сжег церковь 1873 года на Киевщине (ВИДЕО) // Ракурс. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://racurs.ua/n168081-russkiy-mir-sjeg-cerkov-v-1873-godu-na-kievschine-video.html>

Село Заворичі. Залишки спаленого рашистами 7 березня 2022 р. храму св. Георгія Побідоносця (УПЦ) : відео // Трибуна — Бровари. - Загол. з екрана. - Перевірено 09.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=QFbkeWigv6w>

С. ЛУК'ЯНІВКА

Перші згадки про село відносяться до середини XVII століття: Łukianow на річці Berezanka позначено на «Спеціальному та докладному плані України...» Гійома де Боплана (1650) та у переписній книзі Малоросійського приказу (1666) згадується село Лукьяновка.

Лук'янівка [село, Баришівський (нині Броварський) район Київська область] // Ратніков Д. Баришівщина та Березань: від давнини до сучасності. - 2012. - С. 60-62

Про історію села Лук'янівка Київської області від найдавніших часів до сьогодення. Висвітлюються історичні події, наводяться основні віхи життя мешканців.

ЗСУ звільнили село Лук'янівка на Київщині // Новинарня. - Загол. з екрана. - Перевірено 04.05.2022. - Режим доступу: <https://novynarnia.com/2022/03/24/zsu-zvilnyly-selo-lukyanivka-na-kyivshhyni/>

ЗСУ звільнили село Лук'янівка на Київщині та знищили там опорний пункт окупантів // КИЇВВЛАДА. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - режим доступу: <https://kievvlad.com.ua/news/zsu-zvilnili-selo-lukyanivka-na-kiivshhyni-ta-znishhili-tam-opornij-punkt-okupantiv>

На Київщині українські військові звільнили від окупантів село Лук'янівка : відео // Телеканал Київ. - Загол. з екрана. - Перевірено 04.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Mak3dBStESk>

Нужненко С.

Звільнене від російських військових село Лук'янівка (фотогалерея) // Радіо Свобода. - Загол. з екрана. - Перевірено 04.05.2022. - Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/foto-viyna-kyivska-oblast-zsu-lukyanivka/31773927.html>

Освобождение Лукьяновки: как ВСУ и добровольцы выбивали российских военных из населенного пункта // Радіо Свобода Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=xes-k7vfgWc>

Вознесенська церква (будівля 1879 р.)

Храм Вознесіння Господнього — пам'ятка української дерев'яної архітектури 2-ї половини XIX століття. 1758 року в селі було споруджено першу церкву. В 1879 році навпроти старої було зведено теперішню церкву, стару церкву невдовзі було розібрано, однак місце лишилося незабудованим.

Церкву було закрито 1930 року. 1941 року під час німецької окупації були відновлені богослужіння, і з тих пір храм жодного разу не закривався.

Внаслідок обстрілу з танку, що спричинило пожежу, 25 березня 2022 року повністю знищено пам'ятку архітектури (щойновиявлений об'єкт культурної спадщини) - дерев'яну Вознесенську церкву, 1879 р.

Лук'янівка. Вознесенська церква, 1879 // Дерев'яні храми України. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220322185118/http://derev.org.ua/kyivska/lukjanivka.htm>

Лук'янівка. Свято-Вознесенська церква // Баришівське благочиння. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - режим доступу: <https://web.archive.org/web/20201027063246/https://sites.google.com/site/barisivskeblagocinna/luk-anivka>

На Київщині окупанти знищили старовинну дерев'яну церкву [Храм Вознесіння Господнього у селі Лук'янівка на Київщині]. - Еспресо. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - режим доступу: <https://espresso.tv/na-kiivshchini-okupanti-znishchili-starovinnu-derevyanu-tserkvu>

Братська могила воїнів та пам'ятник односельчанам, що загинули у 1941-45 роках (встановлено у 1957, 1975 рр.)

Внаслідок обстрілів 30 березня 2022 року пошкоджено пам'ятку історії місцевого значення - братську могилу воїнів з пам'ятником на честь односельчан, що загинули у Другій світовій війні 1941-1945 рр., встановленим у 1975 р. (охоронний № 853).

У Лук'янівці окупанти понівечили Братську могилу воїнів радянської армії (ФОТО) // Моя Київщина. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - режим доступу: <https://mykyivregion.com.ua/news/u-lukyanyivci-okupanti-ponivechili-bratsku-mogilu-voyiniv-radyanskoyi-armiyi-foto>

С. ПЕРЕМОГА

Село Перемога (до 1945 року — Ядлівка) — відоме з XVII століття.

Під час німецько-радянської війни село було повністю спалене. Однак, церква Різдва Богородиці, збудована ще у 1892 році вціліла.

Під час українсько-російської війни село було окуповане російськими військами з 28 лютого до 30 березня 2022 року. 11 березня, під час спроби евакуації з села Перемога в бік села Гостролуччя, окупантами була розстріляна колона мирних жителів, яка складалась виключно з жінок та дітей. Після з'ясування обставин трагедії, виявилось, що люди, на жаль, намагалися врятуватись від загарбників самотійно, тому почали евакуацію без погодженого сторонами «зеленого коридору».

Церква Різдва Пресвятої Богородиці (будівля 1892 р.)

Храм Різдва Пресвятої Богородиці — чинна церква, пам'ятка української дерев'яної архітектури XIX століття, Збудована у 1892 році, хоча до цього існувала старіша церква з такою ж назвою, згадки про яку відомі принаймні з середини XVII століття.

У 1934 році церкву було закрито для богослужінь, верхню частину зруйновано (зокрема, втрачено дзвіницю), а саму церкву перебудовано для господарських потреб. У різний час у церкві розташовувалися школа та клуб.

Під час Другої світової війни Ядлівка була повністю спалена, і єдиною спорудою, яка вціліла в пожежі, була саме церква. Тому пізніше біля неї за проектом художника Володимира Сергійовича Тітуленка було встановлено пам'ятний хрест-подяку селян Богові за відродження села від попелу.

У 1992 році будівля була передана церковній громаді Перемоги, богослужіння було відновлено.

Внаслідок артилерійського обстрілу 27 березня 2022 року пошкоджено фасади, двері, вікна та інтер'єр пам'ятки архітектури (щойновиявленого об'єкту культурної спадщини) - дерев'яної церкви Різдва Пресвятої Богородиці, збудованої у 1892 року.

Барбон, М.

Перемога [село, Броварський район Київська область] / І. Доцин // Історія поселень Броварського краю від стародавніх часів і до сьогодення. - 2003. - Кн. 3. - С. 240.

Перемога [село, Баришівський (нині Броварський) район Київська область] // Ратніков Д. Баришівщина та Березань: від давнини до сучасності. - 2012. - С. 69-70

Про історію села Перемога Київської області, починаючи із літописних згадок про населений пункт і закінчуючи здобутками ХХІ століття.

Перемога (Ядлівка) // Україна Інкогніта. - Загол. з екрана. - Первірено 10.05.2022. - Режим доступу: <https://ukrainaincognita.com/kyivska-oblast/baryshivskyi-raion/peremoga/peremoga-yadlivka>

Перемога. Церква Різдва Пресвятої Богородиці // Дерев'яні храми України. - Загол. з екрана. - Первірено 10.05.2022. - Режим доступу:

<https://web.archive.org/web/20220322185120/http://derev.org.ua/kyivska/peremoha.htm>

Біля села Перемога на Київщині війська РФ розстріляли людей, які хотіли виїхати — ГУР // Суспільне. - Загол. з екрана. - Первірено 10.05.2022. - Режим доступу: <https://suspilne.media/216907-pid-cas-sprobi-evakuacii-z-sela-peremoga-zaginuli-sim-ludej-gur/>

Маліновська А.

Стріляли кожні 10 хвилин: мешканці звільненого села Перемога про звірства окупантів // Факти. - Загол. з екрана. - Первірено 10.05.2022. - Режим доступу: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20220331-strilyaly-kozhni-10-hvylyn-meshkanczi-zvilnenogo-sela-peremoga-pro-zvirstva-okupantiv/>

Окупанти розстріляли колону жінок та дітей на Київщині — ГУР // АРИЯІNFORM. - Загол. з екрана. - Первірено 10.05.2022. - Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2022/03/12/okupanty-rozstrilyaly-kolonu-zhinok-ta-ditej-na-kyivshhyni-gur/>

Оновлена інформація щодо трагедії біля села Перемога : відео // Військове телебачення України. - Загол. з екрана. - Первірено 10.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=A8Q7cMSp14>

Розтрощена церква та понівечені пам'ятники: показали вражаючі кадри звільненої від ворога Перемоги // Gazeta.ua. - Загол. з екрана. - Первірено 10.05.2022. - Режим доступу: https://gazeta.ua/articles/life/_roztroschena-cerkva-ta-ponivecheni-pamyatniki-pokazali-vrazhayuchi-kadri-zvilnenoyi-vid-voroga-peremogi/1081911

С. РУДНИЦЬКЕ

Перша писемна згадка про село датується 1492 роком, це одне з перших поселень на Київщині. До 1782 року село Рудницьке було у складі Баришівської сотні Переяславського полку, згодом - у складі Переяславського повіту Полтавської губернії.

Церква Воскресіння Христового (тимчасово пристосована сучасна будівля)

Перша церква на честь Христового Воскресіння була збудована на початку XVIII століття і прослужила більше 150 років.

В 1869 році зведений дерев'яний храм на честь Воскресіння Христового. До 1930-х років в храмі здійснювались богослужіння, а потім храм використовували як зерносховище. Богослужіння відновилися в 1942 році, під час німецької окупації. Ще в 1950-му році храм поновлювали і огородили новим парканом, але через певний час закрили. За переказами очевидців, у 1987 році церкву обмотали тросами і розтягли тракторами. Коли рудничани вирішили відродити церкву, то для богослужінь їм стало приміщення старої школи.

Внаслідок обстрілу 2 квітня 2022 року постраждали вікна та перекриття тимчасово пристосованої будівлі під церкву Воскресіння Христового.

Рудницьке [село, Баришівський (нині Броварський) район Київська область] // Ратніков Д. Баришівщина та Березань: від давнини до сучасності. - 2012. - С. 74

Про історію села Рудницьке Київської області від найдавніших часів до сьогодення.

Рудницьке. Свято-Воскресенська церква // Баришівське благочиння. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - Режим доступу: <https://sites.google.com/site/barisivskeblagocinna/rudnicke>

Зруйновані війною РФ проти України храми (фотогалерея). Київщина, Маріуполь, Волноваха...Фотографії зруйнованих під час війни РФ проти України храмів у низці українських міст і сіл : [Храм у селі Рудницьке в Київській області] // Deutsche Welle. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/zruinovani-viinoiu-rf-proty-ukrainy-khramy-fotohalereia/a-61341214?fbclid=IwAR36XjvMTNpueglu6wHv9XeErGTqmyWPlFeDQH5odclv32R4U2LunHAsoGI>

Сили оборони України зачистили Рудницьке в 60 км на схід від Києва // Мілітарний. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - Режим доступу: <https://mil.in.ua/uk/news/syly-oborony-ukrayiny-za1chystyly-rudnytske-v-60-km-na-shid-vid-kyyeva/>

Українські військові звільнили Рудницьке на Київщині — село пограбоване орками, школу зруйновано // КИЇВ.MEDIA. - Загол. з екрана. - Перевірено 10.05.2022. - Режим доступу: <https://kyiv.media/news/ukrayinski-vijskovi-zvilnyly-rudnyczke-na-kyivshhyni-selo-pograbovane-orkamy-shkolu-zrujnovano>

БУЧАНСЬКИЙ РАЙОН

М. БУЧА

Буча — адміністративний центр Бучанської міської територіальної громади і Бучанського району Київської області. До 9 лютого 2006 року Буча була селищем міського типу у складі Ірпінської міськради, до 2020 вважалася містом обласного значення.

24 березня 2022 року Указом Президента України з метою відзначення подвигу, масового героїзму та стійкості громадян, виявлених у захисті своїх міст під час відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України, місту присвоєно почесну відзнаку «Місто-герой України».

Вперше в письмових джерелах топонім «Буча» згадується у 1630 як село Яблунька, що розташувалось на лівому березі річки Буча. Належало воно польському шляхтичеві Ю. Лясоті, який отримав ці землі від графа М. Потоцького за героїзм на військовій службі.

Саме селище виникло як полустанок Буча під час будівництва Києво-Ковельської залізниці в 1898 році і швидко розбудовувалось, завдячуючи мальовничій місцевості навколо. Тут любили відпочивати столичні міщани та інтелігенція. До наших днів збереглася споруда в стилі лицарського замку — дача радника правління Києво-Ковельської залізниці Штамма. Не менш вишуканою була й дача відомого київського адвоката Неметті та його дружини, актриси Інсарової: серед розкішного саду було створене озеро, де граціозно плавали білі та чорні лебеді.

На початку XX століття Буча була дачною місцевістю завдяки мішаному лісу, де переважала сосна, чистому повітрю, відсутності туманів та проточному ставку для купання.

Великий герб Бучі має форму щита темно-зеленого кольору. В центрі композиції розміщений головний елемент гербу — стилізований знак, який символізує «родове дерево селища». Воно має 4 гілки, які символізують чотири села - Яблунька, Мельники, Лісова Буча і Ястремщина, які були об'єднані і дали основу сучасній Бучі) та міцне коріння, в основу якого вписаний фрагмент залізничної колії.

Буча [Пам'ятники. Визначні місця. Храми] // Перлини України. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <http://perlyny-ua.narod.ru/kievsk/bucha/bucha.html>

Буча - Історична довідка // Буча : сайт міста. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: https://bucha.com.ua/history_bucha_1.html

Буча: інфраструктура и места отдыха : відео// NID Company. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=TNFRxCjQTNc>

Герасименко М.

Буча. Що ми про неї знаємо? / М. Герасименко // WE LOVE UA. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <http://weloveua.com/ua/bucha-cto-my-o-nej-znaem/>

Кошут, Г. С.

Бучанский дневник : К 100-летнему юбилею Бучи / Г. С. Кошут. - К. : Юніверс, 2001.

Нестеренко О.

Місто Буча: історія заснування, розвитку та війни / О. Нестеренко // Kashtan Media : Новини Києва та України. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://kashtan.media/bucha/>

Офіційний сайт Бучанської міської ради. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.bucha-rada.gov.ua/>

Плаксіна, О. Г.

Буча: Історія живе поруч / О. Г. Плаксіна. - Київ : Геопринт, 2020. - 79 с. : іл.

Буча: від міста, в якому проживало понад 40 тисяч людей, майже нічого не залишилось : відео // Гроші. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=SO-CbW5pVAk>

Буча: как город выглядит сейчас и что говорят жители? : відео // DW на русском. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=NMC33NLbLLM>

Буча. Пекло ХХІ століття // АРМІЯІНFORM. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2022/04/06/bucha-peklo-xxi-stolittya/>

Буча сьогодні: жители приходят в себя после тяжелых боев за город : відео // Радіо Свобода України. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=toEarNIWT_w

Катаєва М.

Буча та Ірпінь стали містами-героями України / М. Катаєва // Вечірній Київ. - Радіо Свобода. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/63691/>

Містам Буча та Ірпінь присвоєно звання «місто-герой» // Київська обласна військова адміністрація : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://koda.gov.ua/mistam-bucha-ta-irpin-prysvoyeno-zvannya-misto-geroj/>

Нолан Дж.

Буча. Місто трупів і спалених танків, яке зупинило наступ росіян / Дж. Нолан // BBC News. Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60866300>

Нужненко С.

Буча, що на Київщині, після важких боїв (фоторепортаж) / С. Нужненко // Радіо Свобода. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/photo-misto-bucha-kyivska-oblast-pislia-vazhkykh-boiyv/31735882.html>

Орлова В.

Мер Бучі назвав кількість зруйнованих будинків у місті / В. Орлова // УНІАН. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/bucha-novini-mer-mista-nazvav-kilkist-zruynovanih-budinkiv-novini-kiyeva-11783961.html>

Ремажевська Л.

«Заберіть мертвих росіян»: як Буча відбудовується після важких боїв / Л. Ремажевська, О. Волошин // СлідствоІнфо. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.slidstvo.info/warnews/zaberit-mertvyh-rosiyan-yak-bucha-vidbudovuyetsya-pislya-vazhkyh-boiyv/>

Руйнівні наслідки приходу «руського мира» до міста Буча: відео // Національний корпус. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://nationalcorps.org/rujnivni-naslidki-prihodu-russkogo-mira-do-mista-bucha-video/>

Українська Буча – на обкладинках світових ЗМІ (Фото) // Новий канал. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://novy.tv/ua/news/2022/04/04/ukrayinska-bucha-na-obkladynkah-svitovyh-zmi-foto/>

Хоменко О.

Як живе Буча за місяць по звільненню з-під окупації (ФОТОРЕПОРТАЖ) / О. Хоменко // Громадське Телебачення. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/yak-zhive-bucha-za-misyac-po-zvilnennyyu-z-pid-okupaciyi-fotoreportazh>

Це страшні фото та відео з Бучі після російської окупації. Але ви повинні їх побачити : Місто в Київській області звільнили від російських загарбників : фоторепортаж // The Village Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.the-village.com.ua/village/city/picture-story/324873-tse-strashni-foto-z-buchi-pislya-rosiyskoyi-okupatsiyi-ale-vi-musite-yih-pobachiti>

Церква св. Андрія Первозваного (будівля 2010-16 рр.) (м. Буча, бульвар Богдана Хмельницького, 7)

Храм побудований у 2010-2016 роках на бульварі Богдана Хмельницького парафією «Всіх святих землі Української» на честь святого апостола Андрія Первозваного.

Собор двоповерховий, розрахований на 300 парафіян. Нагорі розміщений храм святого Андрія Первозваного. У нижній стилібатній частині — храм на честь всіх святих землі Української.

Внаслідок обстрілу 27 лютого 2022 року пошкоджено вікна та фасади церкви святого Андрія Первозваного, збудованої у 2010-16 роках.

Будівництво храму триває // Буча : сайт міста. - Загол. з екрана.
- Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу:
<https://bucha.com.ua/index.php?newsid=1151069731>

Куліда С.

Храм у серці міста [м. Буча, храм святого апостола Андрія Первозваного] / С. Куліда, М. Михайлів // Буча : сайт міста. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://bucha.com.ua/index.php?newsid=1151073928>

Патріарх Філарет освятив новозбудований храм у Бучі [святого апостола Андрія Первозваного] // Буча : сайт міста. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://infomalin.biz/news/suspilstvo/ukrayina/patriarh-filaret-osvyativ-novozbudovaniy-hram-u-buchi.html>

Андрій Мацола відновить храм у Бучі // Релігійна правда. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://religionpravda.com.ua/?p=82040>

Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 5 травня 2022 року відвідав міста на Київщині для координації діяльності Митрополичого фонду Православної Церкви України, спрямованої на допомогу постраждалим внаслідок російського нападу. До цієї благодійної місії долучився Голова меценатської ради Митрополичого Фонду ПЦУ Андрій Мацола. Бізнесмен і меценат вирішив відновити пошкоджений під час окупації храм Андрія Первозваного ПЦУ в Бучі.

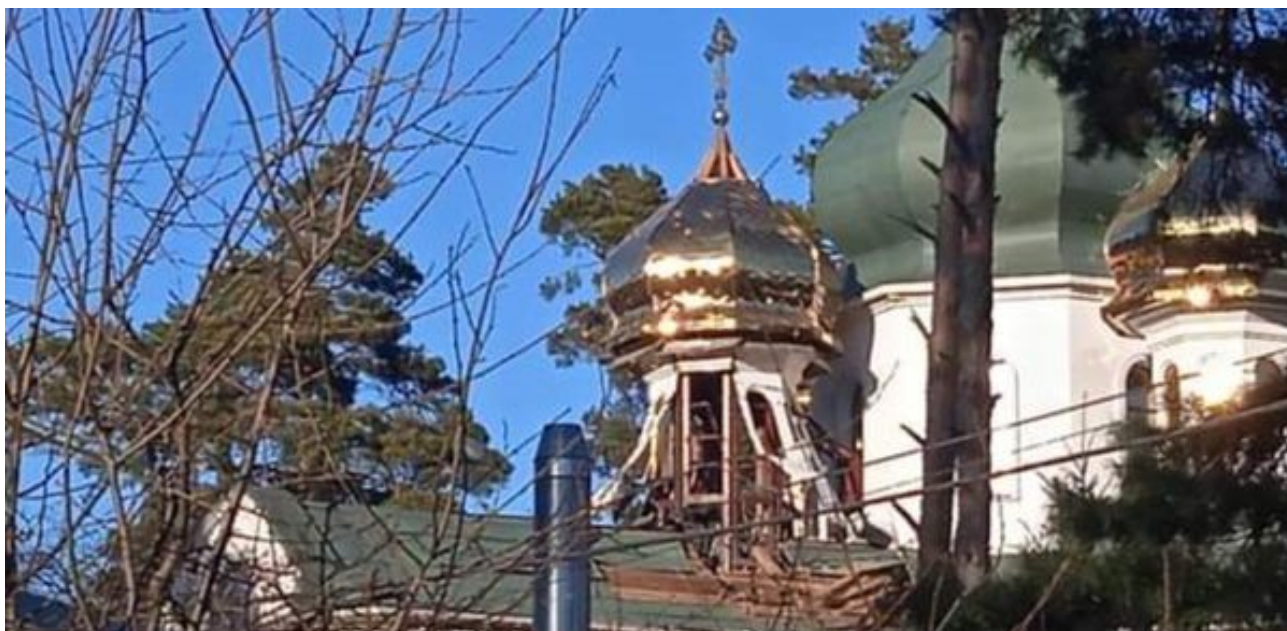
Буча оговтується від окупації: люди прийшли святити паски до храму [святого апостола Андрія Первозваного, 24 квітня 2022 року] // LvivNEWS. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://news.lviv-company.in.ua/okupanti-xochut-zamoriti-golodom-lyudej-shho-zalishilis-v-azovstali-doslidniki-isw.html>

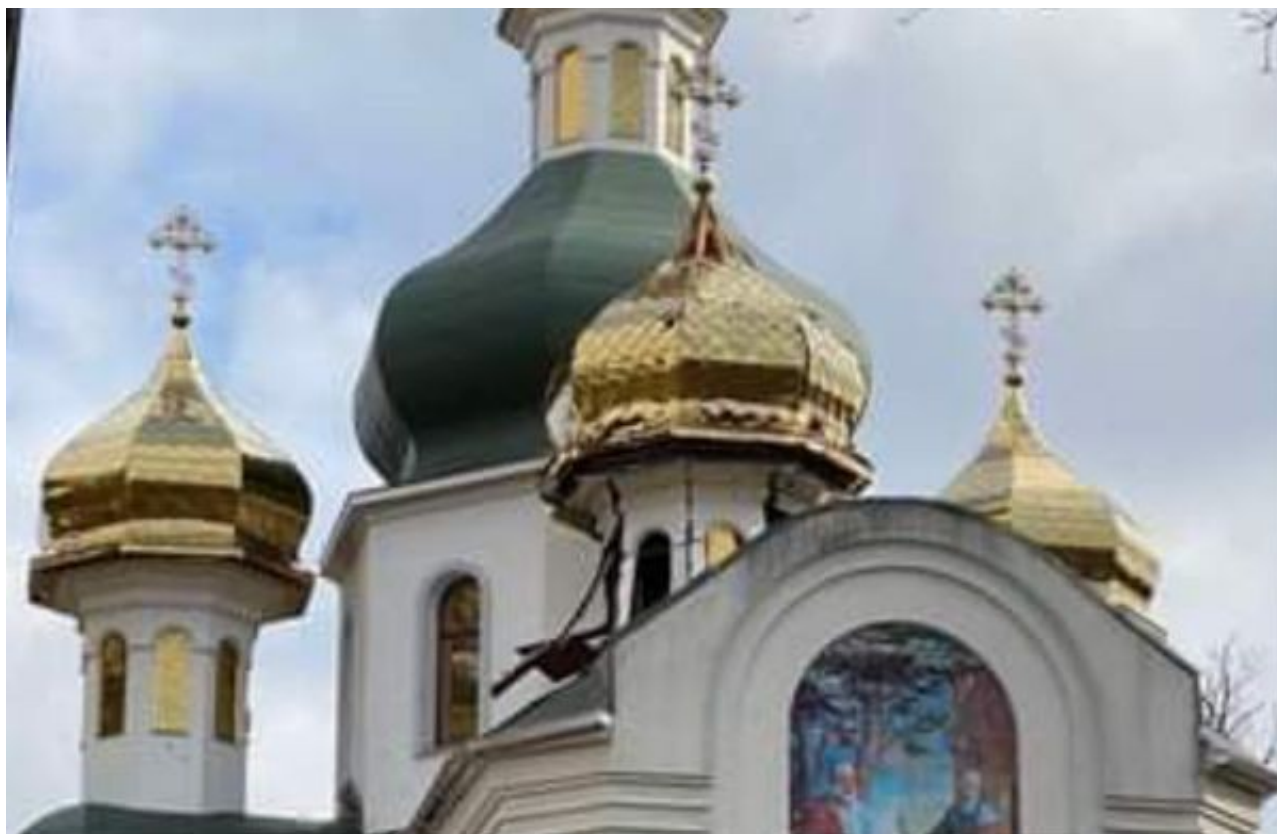
Іванців Н.

З братської могили у Бучі ексгумували 73 тіла. Вбитих людей знайшли біля церкви святого апостола Андрія Первозваного / Н. Іванців // LB.ua. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: https://lb.ua/society/2022/04/14/513479_z_bratskoi_mogili_buchi_eksgumuvali.html

Петро-Павлівська церква (будівля XX ст.) (м. Буча, вул. Тургенєва, 7а)

Внаслідок обстрілу 9 березня 2022 року частково зруйновано покриття Петро-Павлівської церкви XX ст.

Місто Буча: Храм Святих Первоверховних апостолів Петра і Павла : відео // Андрей Беляков. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=yjZLOUaKrBk>

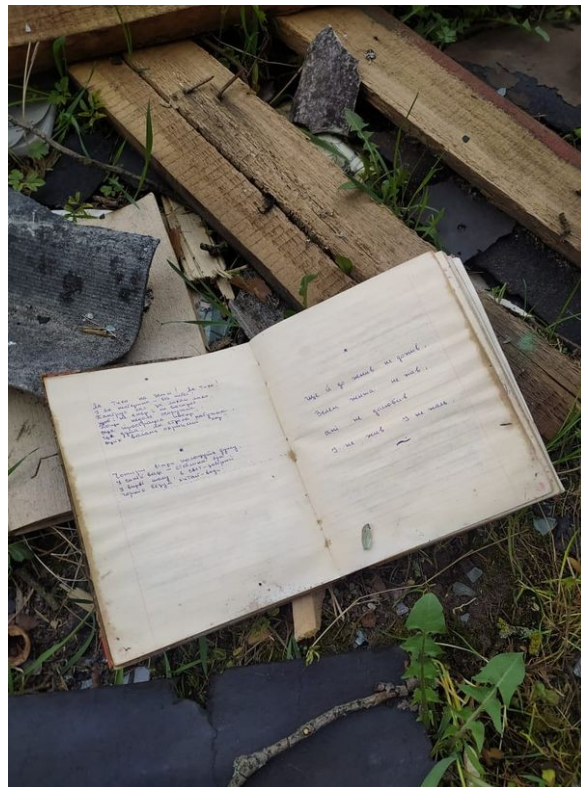
Пограбовано Петро-Павлівський храм у місті Буча [11 листопада 2021 року] // Київська митрополія Української православної церкви. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://mitropolia.kiev.ua/pograbovano-hram-u-misti-bucha/>

В Бучі від обстрілів постраждав храм Київської єпархії УПЦ [храм на честь апостолів Петра і Павла] // Українська Православна Церква. Синодальний інформаційно-просвітницький відділ. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/03/13/v-buchi-vid-obstriliv-postrazhdav-xram-kijivskoj-jeparhiji/>

Архів-бібліотека Фонду В'ячеслава Чорновола (сучасна будівля) (м. Буча, мікрорайон Лісова Буча)

Внаслідок обстрілів в березні 2022 року майже повністю зруйновано сучасний житловий будинок — будинок Валентини Чорновіл, сестри політика, в якому зберігався архів-бібліотека Фонду В'ячеслава Чорновола. Збірку архіву-бібліотеки знищено пожежею, за винятком кількох зошитів з архіву політв'язня Миколи Плахотнюка, який зберігався там само.

Горлач П.

У Бучі російські окупанти знищили архів В'ячеслава Чорновола / П. Горлач // Суспільне. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://suspilne.media/230673-u-buci-rosijski-okupanti-znisili-arhiv-vaceslava-cornovola/>

Тимченко О.

У Бучі окупанти знищили будинок, де зберігався архів В'ячеслава Чорновола. Фото // OBOZREVATEL. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://news.obozrevatel.com/ukr/kiyany/proisshestviya/u-buchi-okupanti-znischili-budinok-de-zberigavsya-arhiv-vyacheslava-chornovila-foto.htm>

У Бучі окупанти знищили архів В'ячеслава Чорновола // Район. Історія. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://history.rayon.in.ua/news/507232-u-buchi-okupanti-znishchili-arkhiv-vyacheslava-chornovola>

Меморіальний пам'ятник воїнам-афганцям (встановлений на початку ХХІ ст.) (м. Буча, перетин вул. Вокзальної та Нового шосе, парк Воїнам Афганцям)

Внаслідок обстрілу 27 лютого 2022 року пошкоджено меморіальний пам'ятник воїнам-афганцям у вигляді бойової машини БРДМ-2, встановленої на початку ХХІ століття на кам'яному п'єдесталі.

Заяць П.

Боятися навіть своєї тіні: відео незвичайного "бою" окупантів під Києвом / П. Заяць // Сьогодні. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://ukraine.segodnya.ua/ua/ukraine/boyatsya-dazhe-svoey-teni-video-neobychnogo-boya-okupantov-pod-kievom-1605631.html>

Лисичкіна Л.

Буча є Буча. Як російські окупанти вступили в бій з пам'ятником афганцям / Л. Лисичкіна // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 11.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/bucha-ye-bucha-yak-rosiyski-okupanty-vstupily-v-bij-z-pamyatnykom-afgancyam/>

У Бучі окупанти "розгатили" БТР - пам'ятник воїнам-"афганцям" // Буча : сайт міста. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://bucha.com.ua/index.php?newsid=1151079961>

СМТ ГОСТОМЕЛЬ

Перша письмова згадка про Гостомель датується 1494 роком. У 1495 році великий князь литовський Олександр надає Гостомель князеві Іванові Дашкевичу Львовичу Глинському. У 1614-му польський король Сигізмунд III надав Гостомелю магдебурзьке право.

6 березня 2022 року Указом Президента України з метою відзначення подвигу, масового героїзму та стійкості громадян, виявлених у захисті своїх міст під час відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України, місту присвоєно почесну відзнаку «Місто-герой України».

Поруч із селищем розташований міжнародний аеропорт «Гостомель».

Братська могила воїнів і пам'ятник землякам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни (встановлений у 1951 р.) (м. Гостомель, вул. Кулішова, 59)

Внаслідок обстрілів 10 березня 2022 року пошкоджено пам'ятку історії місцевого значення - братську могилу 30 воїнів Радянської Армії і пам'ятник воїнам-землякам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941-45 рр., встановлений у 1951 р.

**Церква святих Пророка Іллі та Апостола Андрія
Первозванного (будівля 1997 р.) (Гостомельське шосе, 47-49)**

Внаслідок обстрілів 10 березня 2022 року частково зруйновано стіни та купол церкви святих Пророка Іллі та Апостола Андрія Первозванного, збудованої у 1997 р.

Пам'ятник святому Апостолу Андрію Первозваному (споруджено у 2011 р.) (м. Гостомель, Гостомельське шосе, 47-49)

Внаслідок обстрілів 10 березня 2022 року частково зруйновано пам'ятник святому Апостолу Андрію Первозваному, встановлений у 2011 р. біля входу до церкви святих Пророка Іллі та Апостола Андрія Первозваного.

Ан-225 МРИЯ. Взлет в аеропорту Гостомель. Съёмка с воздуха : відео // Dmytro Antonov. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=tICKNvACQws>

Гостомель // Україна Інкогніта. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://ukrainaincognita.com/ru/kamennye-khramy-ukrayny/gostomel>

Історія селища [Гостомель] // Гостомельська селищна рада : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.gostomel-rada.gov.ua/for-citizens/istoriya-gostomelya>

Мой путеводитель. Воспоминания: Ирпень и Гостомель : відео // Сніданок з 1 + 1. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=w4M4b1mYEZo>

Відео знято Лесею Бакалець в 2015 році.

Мостыща [колишнє село **Мостище**, тепер входить до складу селища міського типу Гостомель Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - 1887. - С. 15-17.

Про історію села Мостище (нині історична місцевість смт Гостомель Київської області) з початку першої згадки про нього.

Мостищани сьогодні відзначили свій храмовий день [День святого Андрія Первозваного, 13 грудня 2017 року] // Гостомельська селищна рада : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <http://gostomel-rada.gov.ua/news/2640-mostishchani-sogodni-vidznachili-svij-khramovij-den>

Про історію селища Мостище і парафії церкви святих Пророка Іллі та Апостола Андрія Первозваного.

Музей селища Гостомель // Гостомельська селищна рада : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.gostomel-rada.gov.ua/for-citizens/muzeyu-selishcha>

АЭРОПОРТ ГОСТОМЕЛЬ. Здесь был «русский мир» : відео // Dmytro Antonov. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=AuQGvi_R8zg

Вулиці Гостомеля після звільнення міста від окупантів : відео // Espresso.TV. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=2gBbxNuR6BE>

Гостомель лежить у руїнах, але поступово оговтується від «руського міра» : відео // Армія Inform. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=zZegTBWYiSQ>

Гостомель сьогодні: разбиты десятки БТР, танков и БМП, уничтожена «Мрия» : відео // Радіо Свобода Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MRSF5najqRs>

Гостомель сьогодні. Без коментарів : відео // Генеральний штаб ЗСУ. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=D2Nok7tOuiQ>

«Подорожуємо вдома: Україна у війні». 2 серія. Гостомель : відео // Телеканал ЧЕРНІВЦІ. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=EjBGfvo437E>

У Житомирській та Київській єпархіях від обстрілів постраждали ще два храми [Покровський храм у місті Малин та церква на честь пророка Іллі та Апостола Андрія Первозваного в селі Мостище (сmt Гостомель)] // Українська Православна Церква. Синодальний інформаційно-просвітницький відділ. - Загол. з екрана. - Перевірено 12.05.2022. - Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/03/11/u-zhitomirskij-ta-kijivskij-jeparxiyah-vid-obstriliv-postrazhdali-shhe-dva-xrami/>

М. ІРПІНЬ

Ірпінь — центр Ірпінської міської громади Бучанського району Київської області України. Місто розташоване на річці Ірпінь поряд з Києвом.

За документами 1803 року на місці північно-західного частини теперішнього Ірпеня згадується хутір Пилипів Потік.

У другій половині XIX століття на місці східної частини нинішнього Ірпеня виникла німецька колонія Северинівка. У 1898 році в зв'язку з будівництвом залізниці Київ — Ковель біля залізничного мосту через річку Ірпінь виникло поселення — станція Ірпінь. 1902 року у газеті «Киевлянин» згадується про роз'їзд Ірпінь, який поклав початок сучасному місту.

24 березня 2022 року Указом Президента України з метою відзначення подвигу, масового героїзму та стійкості громадян, виявлених у захисті своїх міст під час відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України, місту присвоєно почесну відзнаку «Місто-герой України».

Зборовський, А. І.

Значення Ірпінського краю в розвитку української культури. Скарби народної культури / А. І. Зборовський ; Білоцерків. краєзн. музей // Культурна та інтелектуальна спадщина Київщини як складова національного надбання українського народу: матеріали Всеукраїнської наукової конференції, м. Біла Церква, 9 листоп. 2012 р.. - 2013. - С. 24-27.

Ірпінь. Коротка історична довідка // Країна. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <http://vgo-kraina.org/catalog/award/istoriya-ta-suchastnist-irpin-2>

Ірпінь — місто для життя! // СИНЕРГІЯ : будівельна група. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://synergy-bud.com.ua/ua/news/irpen-gorod-dlya-zhizni/>

Ірпінь – місто парків // IRPIN TRAVEL : туристичний путівник. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://irpin.ua/news/irpin-misto-parkiv/>

Ірпінь - оборонний форпост стародавнього Києва // SPADOK.ORG.UA : інформаційно-аналітичний, культурно-просвітницький портал. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://spadok.org.ua/kyivska-rus/irpin-oboronnyu-forpost-starodavnogo-kyieva>

Ірпінь: Путівник для ірпінців та гостей міста // Буча : сайт міста. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://bucha.com.ua/index.php?newsid=1151079492>

Історія Ірпеня // IRPIN TRAVEL : туристичний путівник. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://irpin.ua/istoriia-irpenia/>

Плаксіна, О.Г.

Знайомий та незнайомий Ірпінь / О. Г. Плаксіна. - Київ : ІК, 2010. - 92 с. : іл., портр.

Пам'ятники Ірпеня // Відділ культури, національностей та релігій Ірпінської міської ради : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <http://irpinculture.org.ua/pam-yatniki-irpenya/>

Романовка [колишнє село Романівка, тепер історична місцевість міста Ірпінь Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - 1887. - С. 18.

Про історію села Романівка (нині історична місцевість міста Ірпінь Київської області) з початку першої згадки про нього. Надаються відомості про розташування населеного пункту, склад населення та їх промисел.

Ткалич , А. Т.

Ірпень : путеводитель / А. Т. Ткалич . - Киев : Реклама, 1986. - 32 с. : іл.

Про минуле міста Ірпінь і населених пунктів, які підпорядковувались Ірпінській міській раді: Ворзель, Гостомель, Коцюбинське та Буча (тепер самостійні територіальні одиниці).

Українське місто може бути успішним — доведено Ірпенем : відео // ITV інформаційне агентство. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=5GAJQOa1FQU>

Факти, легенди і чутки Ірпеня // IRPIN TRAVEL : туристичний путівник. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://irpin.ua/fakty-pro-irpin/>

Більше 120 проєктантів та архітекторів приїхали до Ірпеня, щоб долучитися до відновлення міста : відео // Ukrinform TV. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=lsDwf61n-FU>

Близько 120 архітекторів прибули в Ірпінь для планування стратегії відновлення та розвитку міста // Інтерфакс-Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/829909.html>

Ірпінь після визволення - відео без коментарів : відео // Телеканал Київ. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ks3O7dzXCmI>

Ірпень: истории из оккупации города. Надпись «Нет войне», а перед ним мина : відео // Радіо Свобода України. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=lDs5GojmUYw>

Ирпень глазами фотографа: эвакуация жителей и разрушенный город после обстрелов // Українська правда. - Загол. з екрана. - Переврено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2022/03/9/7329618/>

Ирпень сегодня: трупы на улицах, «прилеты», остатки российской техники : відео// Радіо Свобода України. - Загол. з екрана. - Переврено 13.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=bu9Xk2_YZcQ

На відновлення зруйнованих будинків та інфраструктури в Ірпені потрібен \$1 млрд — мер // Інтерфакс-Україна. - Загол. з екрана. - Переврено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/economic/825335.html>

Нужненко С.

Ірпінь: розтрощені будівлі та евакуація під обстрілами (фотогалерея) / С. Нужненко // Радіо Свобода. - Загол. з екрана. - Переврено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/photo-irpin-naslidki-evakuatsiya/31749760.html>

Руїни та згарища. Як виглядає звільнений від російських військ Ірпінь // BBC news. України. - Загол. з екрана. - Переврено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60944120>

Скібіцька Ю.

Кияни за два тижні очистили майже весь Ірпінь від завалів. Волонтери розбирали зруйновані будівлі, прибирали вулиці та годували кинутих тварин — репортаж «Бабеля» / Ю. Скібіцька // Бабель. - Загол. з екрана. - Переврено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://babel.ua/texts/77746-kiyani-za-dva-tizhni-ochistili-mayzhe-ves-irpin-vid-zavaliv-volonteri-rozbirali-zruynovani-budivli-pribirali-vulici-ta-goduvali-kinutih-tvarin-reportazh-babelya>

30% Ірпеня зруйновано повністю, – Нацполіція // Новинарня. - Загол. з екрана. - Переврено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://novynarnia.com/2022/04/18/30-irpenya-zrujnovano-povnistyu-naczpolicziya/>

Ірпінська Біблійна Семінарія (будівля XX-XXI ст.) (м. Ірпінь, вул. Героїв, 33)

Ірпінська біблійна семінарія – вищий духовний навчальний заклад євангельських християн-баптистів. Заснована 15 лютого 1991 року у м. Ірпінь як Київська духовно-просвітницька семінарія, від 1997 – сучасна назва.

Внаслідок обстрілу 20 березня 2022 року пошкоджено пожежею будівлю Ірпінської Біблійної Семінарії, спорудженої наприкінці XX - початку XXI століття.

25-летие Ирпенской Библейной Семинарии : відео // Ірпінська Біблійна семінарія. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: https://m.facebook.com/IrpinBibleSeminary/videos/25-%D0%BB%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%B5-%D0%B8%D1%80%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B9-%D0%B1%D0%B8%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B9-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B8/1502738079745150/?so=permalink&rv=related_videos&locale=ne_NP&rdr

Історія Ірпінської Біблійної Семінарії // Ірпінська Біблійна семінарія : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://ibs.org.ua/uk/page/istoriya>

Ірпінська Біблійна Семінарія обстріляна російськими окупантами // Всеукраїнський Собор. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://sobor.com.ua/news/irpinska-bibliina-seminariya>

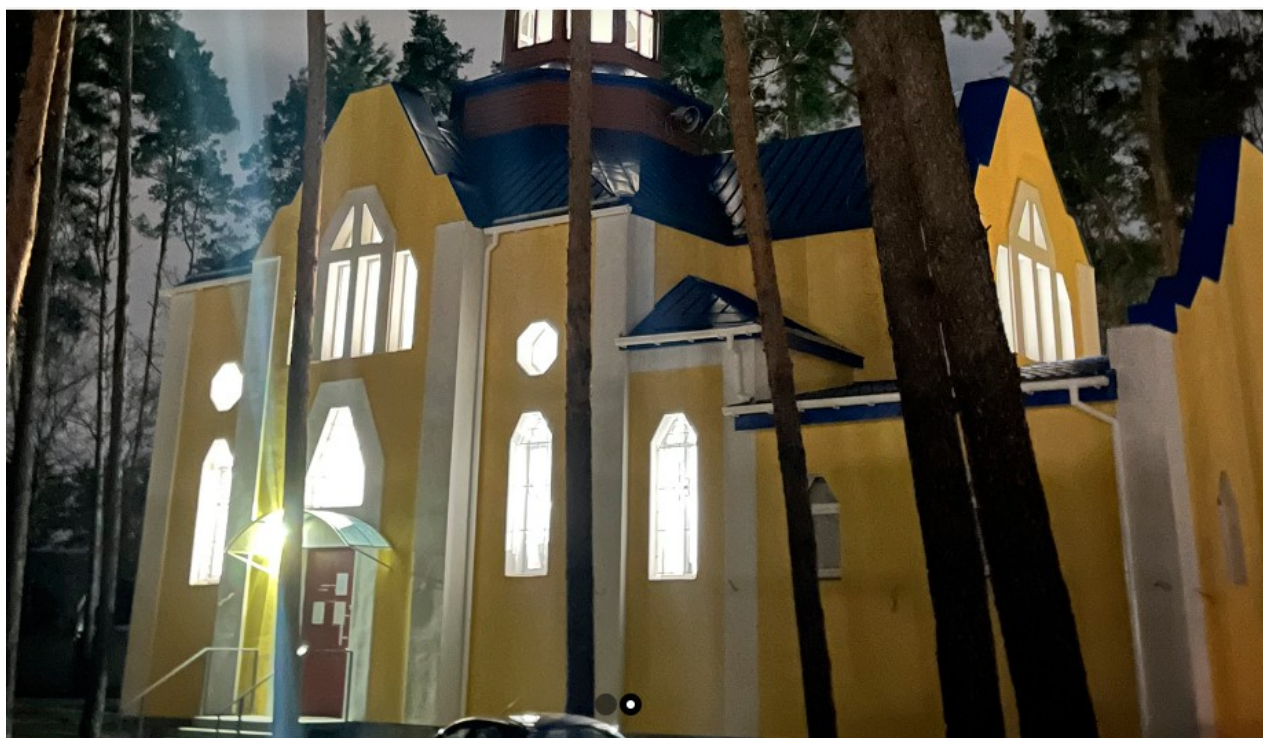
Коновальчук Є.

Ірпінська Біблійна Семінарія обстріляна російськими окупантами / Є. Коновальчук // Слово про Слово : Християнська газета. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: <https://slovoproslovo.info/irpinska-bibliyna-seminariya-obstrilyana-rosiyskimi-okupantami/>

Оккупанты обстреляли Ирпенскую Библейскую семинарию // RISU. Религиозно-информационная служба Украины. - Загол. з екрана. - Перевірено 13.05.2022. - Режим доступу: https://risu.ua/ru/okkupanty-obstrelyali-irpenskuuyu-biblejskuyu-seminariyu_n127424

Церква Покрови Божої Матері (будівля 2020-21 рр.) (м. Ірпінь, вул. Котляревського, 50А)

Під час окупації внаслідок обстрілів 31 березня 2022 року було пошкоджено фасади, покрівлю та вікна церкви Покрови Божої Матері, збудованої у 2020-21 роках.

Богослужіння 20.02.2022 р. в храмі Покрови Божої Матері ПЦУ у м. Ірпінь : відео // Парафія Покрови Божої Матері ПЦУ у м.Ірпінь. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=3RhpiVytGjg>

Парафім Покрова Божої Матері ПЦУ у м. Ірпінь : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://pokrovairpin.org.ua/>

Вербна неділя. Перша служба цієї весни! [квітень 2022 року] // Парафія Покрови Божої Матері ПЦУ у м.Ірпінь. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=01qSIjL2EXg>

Місто звільнено від загарбників! // Парафім Покрова Божої Матері ПЦУ у м. Ірпінь. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://pokrovairpin.org.ua/nnews/%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE-%D0%B7%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE-%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2!.html>

Алея Героїв Приірпіння (облаштовано у 2014-21 рр.) (м. Ірпінь, вул. Котляревського, 57)

Алея відкрита 17 жовтня 2015 року на честь місцевих воїнів, котрі загинули під час бойових дій в зоні АТО/ООС.

Головною скульптурою алеї є Дерево Духу — виготовлене з металу, воно наскрізь понівечене кулями, уламками мін та зарядів, але міцно тримає листочки, символізуючи силу та незламність українських воїнів. На гілках дерева — металеві пластинки-листочки із прізвищами загиблих воїнів АТО. В центрі алеї колона з янголом.

Під час окупації внаслідок обстрілів 31 березня 2022 року було пошкоджено пам'ятні знаки та монумент воїнам АТО на Алеї Героїв Приірпіння, облаштованій у 2014-21 роках.

Александра

Відкриття Алеї Героїв в Ірпені / Александра // Інформаційний портал : вебсайт/газета. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://irpen.net.ua/cesii/item/761-vidkrittya-aleji-gerojiv-v-irpeni.html>

Алея Героїв Приірпіння (м. Ірпінь) // Вандрівка. Ваш путівник Україною, - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://vandrivka.com.ua/aleya-geroyiv-priirpinnya-irpin/>

Жителі Приірпіння, які загинули за Україну в зоні проведення АТО/ООС // Ірпінська міська публічна бібліотека ім. Максима Рильського. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: http://www.irpin-bibl.kiev.sch.in.ua/podii_masovi_zahodi/voni_zaginuli_za_ukrainu_v_zoni_atoos/

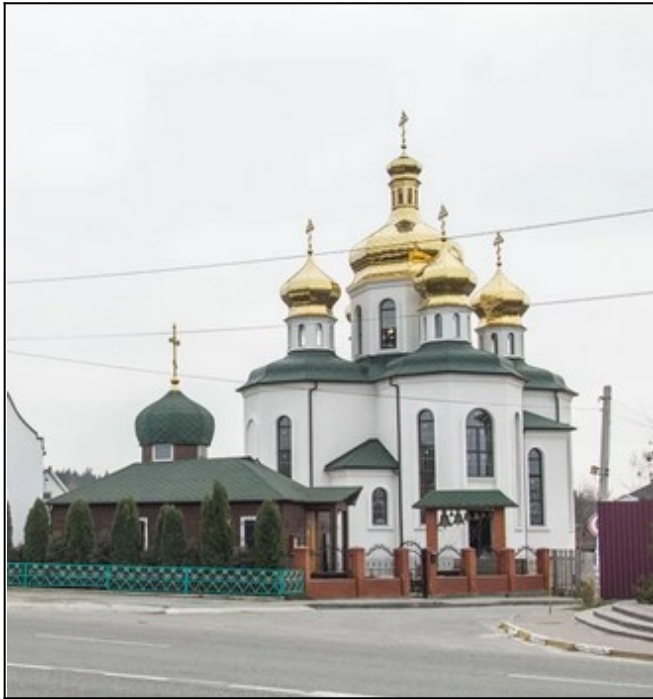
До музею надійшли розстріляні росіянами таблиці з Алеї Героїв Приірпіння // Національний музей історії України : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://nmiu.org/novyny/2679-do-muzeiu-nadiishly-rozstriliani-rosiianamy-tablytsi-z-alei-heroiv-pryirpinnia>

Рашисти розстріляли портрети українських воїнів на Алеї Героїв АТО в Ірпені // ITV. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://itvua.tv/news/rashysty-rozstrilialy-portrety-ukrainskykh-voiniv-na-alei-heroiv-ato-v-irpeni/>

Хлебников В.

Рашисти розстріляли портрети загиблих бійців на Алеї Героїв в Ірпені (ВІДЕО) / В. Хлебников // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/rashysty-rozstrilyaly-portrety-zagyblyh-bijcziv-na-aleyi-geroyiv-v-irpeni-video/>

Церква св. Георгія Побідоносця (будівля 2021 р.) (м. Ірпінь, вул. Поповича, 2А)

Внаслідок обстрілу 6 березня 2022 року пошкоджено фасади та вікна церкви св. великомученика Георгія Побідоносця, збудованої у 2021 року на території колишнього с. Романівка, а також повністю згоріла будівля помешкання священника церкви з дерев'яною каплицею (споруди початку ХХІ ст.).

Церква на честь Святого Георгія Побідоносця // Architectural studio - Andrii Gudz. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: https://www.andriigudz.com/?page_id=25

В Ірпені від рук рашистів згорів будинок місцевого священника та каплиця // Моя Київщина. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://mykyivregion.com.ua/news/v-irpeni-vid-ruk-rasistiv-zgoriv-budinok-miscevogo-svyashhennika-ta-kaplicya>

В Ірпені на Київщині в результаті обстрілу згорів будинок священника і каплиця // Київська митрополія Української Православної Церкви. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://mitropolia.kiev.ua/v-irpeni-na-kyivshhyni-v-rezultati-obstrilu-zgoriv-budynok-svyashhenyka-i-kaplyczya/>

Від обстрілів сильних ушкоджень зазнав храм на честь вмч. Георгія Побідоносця в Ірпені (відео) // Українська Православна Церква. Синодальний інформаційно-просвітницький відділ УПЦ. - Загол. з екрана. - Перевірено 02.05.2022. - Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/03/19/vid-obstriliv-silnix-ushkodzhen-zaznav-xram-na-chest-vmch-georgiya-pobidonoscy-a-v-irpeni-video/>

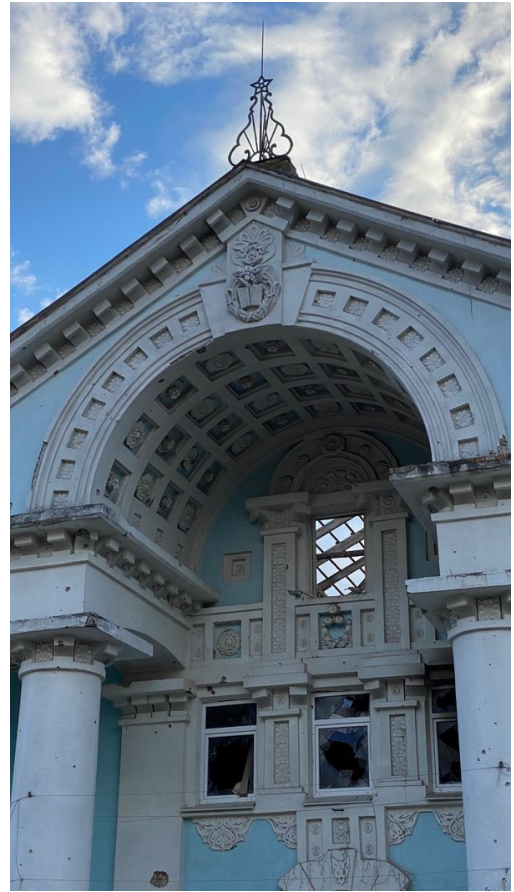
Юферева О.

Під Ірпенем обстріляли храм УПЦ [храм великомученика Георгія Побідоносця] / О. Юферева // Спілка православних журналістів. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://spzh.news/ua/news/86862-v-irpene-voze-khrama-upc-obstrelyali-evakuacionnuju-kolonnu>

Будинок культури (будівля 1952-54 років) (м. Ірпінь, вул. Соборна, 183)

Будинок культури в Ірпені є пам'яткою архітектури, побудованою після Другої світової війни в 1954 році за ініціативи керівництва Бучанського цегельно-черепичного заводу.

Внаслідок обстрілів 17 березня 2022 року пошкоджено і частково зруйновано фасади, вікна, двері, перекриття та інтер'єри пам'ятки архітектури (щойно виявленого об'єкта культурної спадщини) - будинку культури, зведеного у 1952-54 роках.

Центральний будинок культури [м. Ірпінь] // Відділ культури, національностей та релігій Ірпінської міської ради : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <http://irpinculture.org.ua/about/zaklady-kul-tury/tsentral-ny-j-budy-nok-kul-tury/>

Будинок культури в Ірпені після російського нашествя (фото) / фото О. Гриб // ITV. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://itvua.tv/news/zruynovanny-budynok-kultury-v-irpeni-foto/>

Віолончеліст зіграв у понівеченому будинку культури Ірпеня // КИЇВ.MEDIA. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://kyiv.media/news/biloruskyj-violonchelist-zigrav-u-ponivechenomu-budynku-kultury-irpenya>

Ірпінь: центральний будинок культури... : відео // Телеканал прямий. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=PfeSyJLlWJ8>

Максенко М.

Білоруський віолончеліст зіграв у понівеченому будинку культури Ірпеня / М. Максенко // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/biloruskyj-violonchelist-zigrav-u-ponivechenomu-budynku-kultury-irpenya/>

На підтримку України: у зруйнованому Ірпені виступив видатний піаніст Даріус Мажинтас [на тлі зруйнованого історичного будинку культури] // Новинарня. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://novynarnia.com/2022/04/26/pianist-darius-mazhyntas/>

**Пам'ятник робочим, загиблим у Другій світовій війні
(реконструйовано у 2016 р.) (м. Ірпінь, вул. Соборна, 183)**

Внаслідок обстрілів 31 березня 2022 року пошкоджено пам'ятник робітникам Бучанського цегляного заводу, полеглим у роки Другої світової війни (реконструйований 2016 року).

Свято-Троїцька церква (будівля 1909-15 рр.) (м. Ірпінь, вул. Тищенка, 12-Г)

Свято-Троїцький храм — один із найстарших в Ірпені. Будівництво храму тривало 6 років з 1909 по 1915 роки. У 1915 році стали регулярно відбуватися Богослужіння.

У 1938 р. в рамках антирелігійної кампанії радянської влади служба у храмі припинена. У 1939 демонтовані його куполи, дзвони переплавлено, іконостас зруйновано, а розпис зафарбовано. В кінці 1930-х років Ірпінську церкву передали китайцям під артіль, яка випускала іграшки.

Під час німецької окупації богослужіння відновилися, було повернуто старі ікони, встановлені хрести. Після війни храм вже не закривався, але й не оновлювався. Тільки в 1980-х роках його реставрували: встановили дзвіницю і купол, розбили верхню і нижню тераси, облаштували криницю, завдяки чому Свято-Троїцька церква стала окрасою міста.

Внаслідок обстрілів 27 березня 2022 року пошкоджено фасади та вікна старовинної Свято-Троїцької церкви, збудованої у 1909-15 роках.

Плаксіна, О. Г.

100 років. Свято-Троїцький храм міста Ірпін / О. Г. Плаксіна. - Київ : АДЕФ-Україна, 2015. - 96 с.

Православний Свято-Троїцький храм // IRPIN TRAVEL : Туристичний путівник. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://irpin.ua/locations/pravoslavnyy-sviato-troits-kyy-khram/>

Свято-Троїцька церква в Ірпені // Відділ культури, національностей та релігій Ірпінської міської ради : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <http://irpinculture.org.ua/svyato-troyits-ka-tserkva-v-irpeni/>

Храм Святой Троицы // Ірпінське вікаріатство. Українська Православна Церква. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://irpinblag.church.ua/xram-svyatoj-troicy/>

Центральна міська публічна бібліотека ім. Максима Рильського (сучасна будівля) (м. Ірпінь, вул. Шевченка, 3-А)

Бібліотека відкрилася на початку 1945 року із штатом з 2 бібліотечних працівників і розміщувалася при будинку культури міста Ірпеня (нині міський будинок культури по вул. 74-ї стрілецької дивізії) в двох маленьких кімнатках площею 25 кв. м.

В 1961 році бібліотеці було віддано приміщення, збудоване під перукарню в центрі міста по вул. Леніна, до якого пізніше було добудовано читальний зал. Площа нового приміщення бібліотеки збільшилася до 150 кв. м.

В 1977 році розпочалося будівництво нового приміщення центральної міської бібліотеки на першому поверсі житлового будинку по вулиці Шевченка. Нарешті в 1983 році бібліотека отримала нове, одне з найкращих в області приміщень в центрі міста збудоване за типовим проектом загальною площею 1200 кв. м. До послуг читачів запрацював читальний зал на 40 місць.

Під час окупації Київської області внаслідок обстрілів 31 березня 2022 року було пошкоджено фасади та вікна сучасної будівлі центральної міської бібліотеки.

Центральна міська публічна бібліотека ім. Максима Рильського .: офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <http://www.irpin-bibl.kiev.sch.in.ua/>

Центральна міська бібліотека // Відділ культури, національностей та релігій Ірпінської міської ради : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <http://irpinculture.org.ua/about/zaklady-kul-tury/tsentral-na-mis-ka-biblioteka/>

Максенко М.

В Ірпені центральна міська бібліотека постраждала від російських орків / М. Максенко // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 16.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/v-irpeni-czentralna-miska-biblioteka-postrazhdala-vid-rosijskyh-orkiv/>

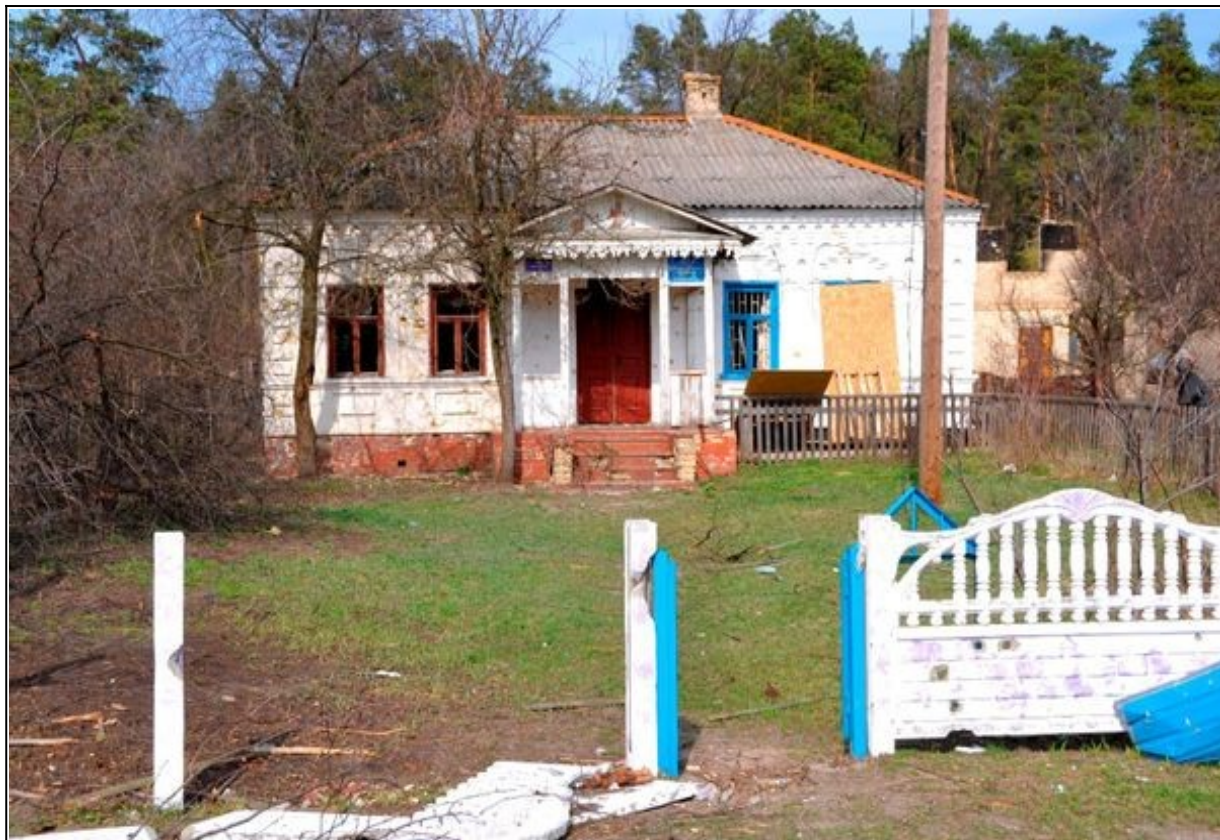
С. ГОРЕНКА

За твердженням Л. Похилевича, поселення відоме з часів Київської Русі і мало назву Предка. Потім назва була змінена на Папірня від сільської паперової фабрики, що належала Братському монастирю. Після вилучення земель із власності монастиря, імператриця Катерина подарувала Папірню князю Кочубею, а він у 1800 році продав Київському Війту Михайлу Григоренку, а його нащадки продали землі купцю Петру Астахову. Саме Астахов побудував у селі великий цегельний завод, для постачання цегли на забудову Києва.

Населений пункт був під обстрілами з першого дня повномасштабної війни, внаслідок чого станом на 27 березня 2022 року у Горенці 123 будинки згоріли дотла, повністю знищена інфраструктура, точна кількість загиблих цивільних мешканців не встановлена.

Бібліотека-філія (будівля початку XX ст.) (с. Горенка, вул. Київська, 180)

Внаслідок обстрілу 31 березня 2022 року пошкоджено фасади та вікна старовинної будівлі початку XX століття, в якому розміщується сільська бібліотека-філія.

Село Горенка // Києво-Святошинський район Київської області / авт.-упоряд. В. В. Болгов. - Київ : Укр. вид. консорціум, 2009. - С. 48, 49.

У статті надаються довідкові, загально-історичні відомості про села Горенка й Мощун Києво-Святошинського (нині Бучанського) району Київської області з перших документних згадок про них до 2009 року.

Життя поміж мудрості книжок — бібліотека села Горенка. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://m.facebook.com/photo.php?fbid=103396238470026&id=101432511999732&set=a.101443168665333&source=44&refid=13&tn=%2B%3D>

Горенка, Київська область : відео // bctv. - Загол. з екрана. -
Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=C7podnJioZI>

Горенка - найбільш зруйноване село Київщини - повертається до
життя : відео . - // КІЇВ24. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. -
Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=5Mlj9Eb1kuM>

Кравченко О.

Село Горенка на Київщині зазнало від війни інфраструктурних
втрат на 2,5 млрд гривень, - КШЕ / О. Кравченко // LB.ua. - Загол. з
екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу:
https://lb.ua/society/2022/05/16/517042_selo_gorenka_kiivshchini_zaznal_o_vid.html

Нужненко С.

Київщина: Наслідки обстрілів у селі Горенка – фотогалерея / С.
Нужненко // Радіо Свобода. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. -
Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/foto-naslidkyv-obstriliv-z-hradiv-sela-na-kyivshchyni-horenka/31741523.html>

Орлова В.

Как выглядит освобожденное от оккупантов село Горенка на
Киевщине: красноречивое видео / В. Орлова // УНІАН. - Загол. з екрана.
- Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу:
<https://www.unian.net/war/kievskaya-oblast-situaciya-kak-vyglyadit-selo-gorenka-posle-okkupacii-novosti-kieva-11787678.html>

*Горенку визнано найбільш зруйнованим селом Київської області,
за даними ООН пошкоджено майже 80% території населеного
пункту.*

С. ГУРІВЩИНА

Село належить до історико-етнографічного регіону Середнє Подніпров'я (Наддніпрянина).

1846 року біля Гурівщини (нині це майже в центрі сусіднього села Любимівка) була збудована поштова станція — нині пам'ятка архітектури національного значення.

Інша пам'ятка — Хрест-меморіал «Борцям за волю України». Його освятив 30 грудня 2013 року патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет у співслужінні з митрополитом Переяслав-Хмельницьким і Білоцерківським Епіфанієм.

14 листопада 2016 поряд із Хрестом відкрито пам'ятник загиблим військовим ЗСУ.

На території села знаходиться кіностудія Victoria Film Studios - найбільша в Україні кіностудія, яка займається виробництвом, розробкою і постпродакшн.

Пам'ятник загиблим воїнам ЗСУ (встановлено між 2014 та 2021 роками) (с. Гурівщина)

Внаслідок навмисного обстрілу 1 квітня 2022 року пошкоджено пам'ятник загиблим воїнам ЗСУ у вигляді встановленої на кам'яному п'єдесталі військової машини БРДМ.

Бузова [село, Києво-Святошинський район Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - 1887. - С. 74, 75.

У статті коротко викладено інформацію про історію, географічне розташування, кількість та склад населення у селах Бузова, Березівка й Гурівщина.

Гурівщина // Україна Інкогніта. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://ukrainaincognita.com/kyivska-oblast/kyevo-svyatoshynskiy-raion/gurivshchyna/gurivshchyna>

Диснейленд под Києвом. Киностудія Victoria Film Studios [с. Гурівщина] // Киев — мой любимый город. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://the-city.kiev.ua/ru/article/disneylend-pod-kievom-kinostudiya-victoria-film-studios-121>

Почтовая станция, 1846 г. : [с. Гурівщина, Києво-Святошинський (нині Бучанський) район, Київська область] // Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. В 4 т. - 1983. - Т. I. - С. 135.

Є зображення та опис поштової станції, пам'ятки архітектури національного значення у с. Гурівщина на Київщині.

Село Бузова // Києво-Святошинський район Київської області / авт.-упоряд. В. В. Болгов. - Київ : Укр. вид. консорціум, 2009. - С. 32-37.

*У статті надаються довідкові та загально-історичні відомості про село Бузова Києво-Святошинського (тепер Бучанського) району Київської області та навколишніх сіл Буча, **Гурівщина**, Любимівка, Хмільна, що входять до складу Бузівської сільської ради.*

Войцеховська О.

Ракетними ударами в Україну прийшла війна... / О. Войцеховська // Національна спілка журналістів України : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://nsju.org/publikaczi%D1%97/raketnymy-udaramy-v-ukrayinu-pryjshla-vijna/>

Головний редактор журналу “Журналіст України” Ольга Войцеховська розповідає про події в селах Гурівщина та Любимівка.

С. ЛИПІВКА

Перші письмові згадки про село Липівка пов'язані з «маєтностями так званими Ясинецькими» — власністю Івашенцевичів і належать до 1506 р.

1825 р. в Липівці було відкрито церковно-приходську школу при Покровській церкві, побудованій старанням власника Липівки Ігнатія Трипольського, який був похований з дружиною у самій церкві. Під час радянської влади церкву було зруйновано. Нова церква побудована на початку XXI століття.

Церква Покрова Пресвятої Богородиці (будівля XXI ст.) (с. Липівка, вул. Шевченка, 53)

Під час окупації внаслідок обстрілів 31 березня 2022 року пошкоджено фасади та окремі ділянки інтер'єрів церкви Покрова Пресвятої Богородиці, збудованої на початку XXI століття.

Також пошкоджено вікна та фасад будівлі старого храму поруч (пристосований житловий будинок XX століття).

Авраменко О.

Сакральний живопис в Україні ХХІ століття: розписи церкви Покрова Пресвятої Богородиці в селі Липівка Анатолієм Криволапом та Ігорем Ступаченком. 2014–2019 роки / О. Авраменко // Мистецтвознавство України. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <http://mystukr.mari.kiev.ua/article/download/185962/187479>

Букет, Є.

До проблем датування населених пунктів на території сучасного Макарієвського району Київської області [зокрема с. Липівка нині Бучанський район Київської області] / Є. Букет // Краєзнавство: науковий журнал. - 2016. - № 3/4. - С. 63-76.

Катаєва М.

Дивовижні церковні ікони сучасного художника показують у Києві [2019 рік] / М. Катаєва // Вечірній Київ. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/33770/>

Про виставку в Київській міській Галереї мистецтв «Лавра», де представлені живописні композиції на біблійні теми для церкви

Покрова Пресвятої Богородиці в селі Липівка, створені українським живописцем Анатолієм Криволапом разом із монументалістом Ігорем Ступаченком.

Липівка // Нариси з історії Макарівського району [Київська область] : до 15-ї річниці Незалежності України. - 2006. - С. 318-321.

Липовка [село Липівка Макарівський (нині Бучанський) район Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - 1887. - С. 52-54.

Короткі відомості про історію населеного пункту Липівка: розташування села, кількість і склад населення, їх промисел, власників цих земель.

Липівка, Королівка [Макарівський (нині Бучанський) район Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини XIX - початку XX ст.. - 2008. - С. 322-323.

Пароваткіна Г.

Із янголом на плечі [2019 рік] / Г. Пароваткіна // ZN,UA. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/ART/iz-yangolom-na-plechi-314525.html>

У київській галереї мистецтв “Лавра” в рамках виставки “Українська ідентифікація” представлено оригінали розписів з церкви Покрови Пресвятої Богородиці, що в селі Липівка Київської області авторства Анатолія Криволапа.

Жителі Липівки залишилися без дому // АрміяInform. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=UuawEen5YoE>

Звірства російських фашистів у селі Липівка (Київщина) : відео // Пресслужба Міноборони України. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=wfNfssgCws8>

Максименко О.

Окупанти взяли в заручники до 20 цивільних у Макарівському районі Київщини [у гуртожитку на території підприємства “Українські печериці”, розташованого на території селища Липівка] / О. Максименко // Новинарня. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://novynarnia.com/2022/03/04/okupanty-vzyaly-v-zaruchnyky-do-20-czyvilnyh-u-makarivskomu-rajoni-kyyvshhyny/>

Сененко Т.

На Київщині фашисти взяли людей у полон: деталі / Т. Сененко // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/na-kyyvshhyni-fashysty-vzyaly-lyudej-u-polon-detali/>

С. МОЩУН

Колись село називалося Пильнею, оскільки місцевим промислом було пиляння лісу. В селі досі є кілька характерних пилень, огорожених високими парканами з довгих дерев'яних дощок неправильної форми. Сучасна назву село дістало завдяки тому, що в його околиці мостили дороги через болота.

Згадано в універсалі Богдана Хмельницького від 21 березня 1656 року, за яким разом з містечком Вишгородом та селом Петрівці дароване Межигірському монастирю.

Церква св. Іоанна Хрестителя (сучасна будівля) (с. Мощун)

Під час окупації обстрілами у березні 2022 року пошкоджено фасади, вікна та інтер'єр, а також прилеглий цвинтар церкви св. Іоанна Хрестителя, збудованої на початку ХХІ століття.

Село Горенка // Києво-Святошинський район Київської області / авт.-упоряд. В. В. Болгов. - Київ : Укр. вид. консорціум, 2009 2009. - С. 48, 49.

*У статті надаються довідкові, загально-історичні відомості про села Горенка й **Мощун** Києво-Святошинського (нині Бучанського) району Київської області з перших документних згадок про них до початку ХХІ століття.*

Битва за Київ. Мощун : відео // Ukrinform TV. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=odXxcYpeWkU>

В селі Мощун в Київській області знищено 2 тис домів из 2,8 тис. / підгот. І. Знає // ZN,UA. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://zn.ua/UKRAINE/v-sele-moshchun-v-kiievskoj-oblasti-unichtozhenno-2-tys-domov-iz-2-8-tys.html>

Головком ЗСУ опублікував перше відео про битву за Мощун // АРМІЯІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2022/04/10/golovkom-zsu-opublikuvav-pershe-video-pro-bytvu-za-moshhun/>

Мощун: село на Київщині відновлюється після звірств окупантів : відео // Вікна-новини. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=4qO-wj5Co64>

Мощун – село, яке страшною ціною зупинило рашистську навалу – сюжет // 5 канал. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://www.5.ua/kyiv/moshchun-selo-iake-strashnoiu-tsinoiu-zupynylo-rashystsku-navalu-siuzhet-277100.html>

Село Мощун. Киевская область. Что после себя оставили россияне : відео // Телеканал Прямий. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Xe1HohsQlJo>

Село Мощун стало ключовим місцем битви за Київ.

Форпост на пути в Киев: Залужный показал видео о битве за село Мощун // УНІАН. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://www.unian.net/war/kyiv-novosti-zaluzhnyy-pokazal-video-o-bitve-za-selo-moshchun-forpost-na-puti-v-kyiv-novosti-kyeva-11781330.html>

Хлебников В.

Жодної вцілілої будівлі. Як село Мощун повертається до життя (ВІДЕО)/ В. Хлебников // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/zhodnoyi-vczililoyi-budivli-yak-selo-moshhun-povertayetsya-do-zhyttya-video/>

С. НІЖИЛОВИЧІ

Під назвою Межелковичі село вперше згадується, за твердженням Лавренція Похилевича, в 1415 році як володіння митрополита.

На західній околиці села, в напрямку до лісу в Ніжиловичах знаходяться залишки двох паралельно розташованих на віддалі 100 – 150 метрів Змійових валів. Позаду лінії валів через кожні 6-8 км розташовувалися укріплення або городища оптимально круглого планування. Одне із таких поселень існувало і на території с. Ніжиловичі, однак, його залишки були зруйновані забудовою сучасного села. Той факт, що воно існувало, підтверджує й могильник поблизу села, який було досліджено в 1990 р., курганні поховання у с. Ніжиловичі датуються X-XI ст.

Є різні версії щодо назви села. Перша — село знаходиться «Нижє валов», які проходять поза селом. Друга назва походить від того, що на місці села було «не жилое место», тобто топке. Проте свою назву село отримало від того, що було розміщене між Радомишльським і Київським повітами — Межиловичі. З часом людям стало зручніше називати його — Ніжиловичі.

Сільський будинок культури (сучасна будівля) (с. Ніжиловичі)

Внаслідок обстрілу 27 березня пошкоджено сучасну будівлю сільського будинку культури.

Букет, Є.

До проблем датування населених пунктів на території сучасного Макарівського району Київської області [зокрема село Ніжиловичі нині

Бучанського району, Київської області] / Є. Букет // Краєзнавство: науковий журнал. - 2016. - № 3/4. - С. 63-76.

Закинута кіностудія в Ніжиловичах: що про неї відомо та як туди потрапити // veter do it (ветер дует). - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://veterdoit.com/zakynuta-kinostudiia-v-nizhylovychakh-shcho-pro-nei-vidomo-ta-iak-tudy-potrapyty/>

Колишня кіностудія “Ніжиловичі” знаходиться в одноіменному селі Бучанського району Київської області. Кіностудію почали будувати у 2003 році на базі колишнього колгоспу. На 20 гектарах художники-декоратори відтворили ціле місто кінця XIX – початку XX століть, з усією тодішньою інфраструктурою: магазинами, майстернями, банком, житловими будинками, фонтанами. Тут є кілька брукованих вулиць, алеї, серед інших локацій також український хутір. В Ніжиловичах знімали такі фільми як “Кріпосна”, “Щедрик”, “Віддана”, “Останній яничар” та інші.

Максимець С.

Чому всі їдуть в Ніжиловичі: занедбана кіностудія та ефектні фото / С. Максимець // Вікенд. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://weekend.today/gorod/chomu-vsi-yidut-v-nizhylovychi-zanedbana-kinostudiya-ta-efektni-foto.htm>

Ніжиловичі [село, Макарівський (нині Бучанський) район Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини XIX - початку XX ст. - Біла Церква : Пшонківський О. В., 2008. - С. 325-327.

Ніжиловичі // Нариси з історії Макарівського району [Київська область] : до 15-ї річниці Незалежності України. - Київ : Логос, 2006. - С. 348-355.

Нині село у складі Бучанського району Київської області.

Нижиловичи [село Ніжиловичі Макарівський район Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - Киев : тип. А. Давиденко, 1887. - С. 203, 204.

Коротка інформація про село Ніжиловичі (нині Бучанського району Київської області): визначаються географічне розташування, кількість населення, надаються короткі історичні відомості про власників цих земель.

Сільський Голівуд: кіностудія в Ніжиловичах під відкритим небом : відео // Українська правла. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MY8bvGx4CHs>

Юрій Недашківський: «Я не вважаю себе кабінетним працівником» : [інтерв'ю зі старостою села Ніжиловичі Макарівської громади на Київщині 29 липня 2021 року про проблеми, досягнення та плани на майбутнє] / запис інтерв'ю В. Гедз // MKV : інформаційне агентство. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://makariv.media/2021/07/29/yurij-nedashkivskyj-ya-ne-vvazhayu-sebe-kabinetnym-pratsivnykom/>

Через військову агресію російських окупантів на Київщини зруйновані будинки культури та музеї // Київська обласна військова адміністрація : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 17.05.2022. - Режим доступу: <https://koda.gov.ua/cherez-vijskovu-agresiyu-rosijskyh-okupantiv-na-kyyivshhyny-zrujnovani-budynky-kultury-ta-muzeyi/>

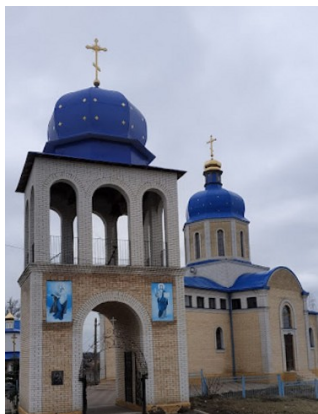
Пошкоджені будинки культури в Ірпені, селах Петрушки, Ніжиловичі, Ферма.

С. ПЕТРУШКИ

Про час заснування села Петрушки на західних околицях Києва між науковцями немає згоди. За першою версією поселення під назвою Кучари утворилося приблизно 1050 року. Коли село Кучари було зруйноване, то люди з цього села переселилися вгору по річці Кочур і саме тоді й було засноване селище Петрушки, Горбовичі, Шпитьки. За другою версією селище було засноване пізніше, в XIII столітті. Коли в 1240 році орди хана Батия спалили міста Київ і Білгород, то уцілілі їх мешканці, ховаючись у зручних безпечних місцях, заснували нові поселення. Одним із таких поселень і стало село Петрушки: могутній ліс, топкі болота, що були навкруги, робили його важко доступним для ворога. Ще одна версія стверджує, що село Петрушки утворилося приблизно 1678 р., коли кордон між Московською державою і Річчю Посполитою проліг річищами Ірпеня та Стугни, адже в ті буремні часи саме в ці важкодоступні місця втікали люди з багатьох місцевостей Лівобережжя.

Одна з версій походження назви села Петрушки від слова «петушки» — це музичний інструмент, на якому грають губами. Їх не тільки виробляли в селищі, на них чудово грали всі мешканці.

**Церква Успіння Пресвятої Богородиці
(сучасна будівля) (с. Петрушки, вул.
Гагаріна, 31)**

Внаслідок обстрілу 27 березня 2022 року пошкоджено сучасну будівлю церкви Успіння Пресвятої Богородиці.

**Сільський будинок культури (сучасна будівля) (с. Петрушки,
вул. Гагаріна, 31)**

Внаслідок обстрілу 27 березня 2022 року пошкоджено сучасну будівлю сільського будинку культури.

Антонович, В. Б.

Киевский уезд. 2. Между реками Здвиж и Ирпень / В. Б. Антонович
// Археологическая карта Киевской губернии. - 1895. - С. 15-17.

*Про давні городища та кургани, розташовані поблизу або на території населених пунктів Київського повіту (станом на XIX ст.), зокрема й **Петрушки**.*

Будинок Культури село "Петрушки". - Загол. з екрана. -
Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу:
<https://www.facebook.com/houseofculturepetrushku/>

Вітаємо переможців Першого фестивалю колядок і щедрівок
«Петраші-фест» (фото) // Святошинська районна в місті Києві державна
адміністрація : офіційний інтернет-портал. - Загол. з екрана. -
Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу:
<https://svyat.kyivcity.gov.ua/news/17330.html>

Про перший фестиваль колядок і щедрівок «Петраші-фест», що відбувся 17 січня 2016 року в селі Петрушки Києво-Святошинського (нині Бучанського) району Київської області.

Гореничи, Петрушки, Гнатівка [Києво-Святошинський (нині Бучанський) район Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - 1887. - С. 76-78.

У статті наведено короткі відомості про історію, географічне розташування, кількість та склад населення у селах Гореничі, Петрушки і Гнатівка (нині Бучанського району Київської області).

Гореничі, Петрушки [Києво-Святошинський (нині Бучанський) район Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини ХІХ - початку ХХ ст. - 2008. - С. 294-295.

Готун, І. А.

Селище Петрушки у західних київських передмістях [Києво-Святошинський (нині Бучанський) район Київська область] [Електроний документ] / І. А. Готун, М. О. Гунь, О. М. Казимір, А. В. Петраускас // Археологія і давня історія України: збірник наукових праць. - 2013. - Вип. 11. - С. 23-30.

Публікація присвячена результатам пам'яткоохоронних робіт на давньоруському селищі Петрушки у західних передмістях Києва. Описано артефакти, що висвітлюють особливості побуту і господарської діяльності мешканців поселення. Окрема увага звертається на особливості керамічного комплексу пам'ятки.

День села – свято, що єднає // Дмитрівська громада. Київська область : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://dtg.gov.ua/news/8733-den-sela-svyato-shho-jednaje>

Про відзначення 28 серпня 2021 року в день Успіння Пресвятої Богородиці храмових свят в чотирьох селах Дмитрівської громади, зокрема, в храмі Успіння Божої Матері Православної Церкви України в с. Петрушки.

Історія села Петрушки // Петрушківська селищна рада : сайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <http://petrushky.rada.arhiv.org.ua/istoriya-sela-petrushki-12-44-31-30-03-2017/>

Куда поехать на шашлыки? Озера Черное и Кошара в Петрушках недалеко от Киева : відео // Непопсовая UKRAINE. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=V16PZGy-Yu8>

Петрушки, Киевская область : відео // Sergey Antonov. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=21JxCwonp48>

Село Петрушки // Києво-Святошинський район Київської області / авт.-упоряд. В. В. Болгов. - Київ : Укр. вид. Консорціум, 2009. - С. 87, 88.

У статті надано довідкові, загально-історичні відомості про село Петрушки Києво-Святошинського (нині Бучанського) району Київської області з часів його заснування до початку ХХІ століття.

Війська рф обстріляли з «Градів» та «Смерчу» Київщину – є загиблий та поранені [села Личанка і Петрушки Бучанського району] // Укрінформ. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3432762-vijska-rf-obstrilali-z-gradiv-ta-smercu-kiivsinu-e-zagiblij-ta-poraneni.html>

На Київщині зруйновані будинки культури та музеї // Музеї України. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.museum-ukraine.info/?p=13439>

Зафіксовано пошкодження Церкви Успіння Пресвятої Богородиці в с. Петрушки Київської області, а також будинків культури в Ірпені, селах Петрушки, Ніжиловичі, Ферма.

Петрушки (Житомирская трасса) разрушения 05.04.2022. Часть 1. Аэрооблет : відео // Роман Бугай (Maverick). - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=1B7rbvXeLLY>

Петрушки (Житомирская трасса) разрушения 05.04.2022. Часть 2. Аэрооблет : відео // Роман Бугай (Maverick). - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=mgX9r7k1GdA>

Петрушки (Житомирская трасса) разрушения 05.04.2022. Часть 3. Аэрооблет : відео // Роман Бугай (Maverick). - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=8NMqhfOyJgA>

Петрушки (Житомирская трасса) разрушения 05.04.2022. Часть 4. Аэрооблет : відео // Роман Бугай (Maverick). - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=PCLtN9douUw>

С. ФАСОВА

Село Фасова веде свою історію від першої половини XVII століття. Так, 5 жовтня 1619 року пан Миколай Макарович позивався до пана Єжи Харлінського через покіс сіножаті на границі мотижинській і урочищу Квасовці, а 25 червня 1643 року пан Харлінський позивався до пана Цетнера, що той напав на його «слободу новоосаждену», названу Фасова (Квашова).

Букет, Є.

До проблем датування населених пунктів на території сучасного Макарівського району Київської області [зокрема, села Фасова Макарівського (нині Бучанського) району Київської області] / Є. Букет // Краєзнавство: науковий журнал. - 2016. - № 3/4. - С. 63-76.

Історія рідного краю : 375 річниця з дня заснування Фасової / упоряд. Н. Б. Бабенко. - Ніжин : Аспект-Поліграф, 2015. - 488 с. : іл., фот.

Фасова // Нариси з історії Макарівського району [Київська область] : до 15-ї річниці Незалежності України. - 2006. - С. 389-390.

Фасова [Макарівський (нині Бучанський) район Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - 1887. - С. 60.

Короткі відомості про історію населеного пункту Фасова: розташування села, кількість і склад населення та власники цих земель.

Фасова [Макарівський (нині Бучанський) район Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини XIX - початку XX ст. - 2008. - С. 331-333.

Фоса и Крутой мосток. Людвиновка. (Фасова-51км). Взгляд с неба (05.09.2020) : відео // MaveRick. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=IwJ_o1rspM4

Жіночий монастир ікони Божої Матері “Услишательниці” (збудований у 2012-16 роках) (с. Фасова)

Свято-Миколаївський храм у Фасовій був побудований в 1748 р. і неодноразово перебудовувався. Був закритий в 1960 р., коли помер останній священник прот. Михаїл Науменко, і був переобладнаний під комору, де зберігали зерно льону. В 1985 р. був остаточно знищений.

В 1997 р. під храм було переобладнано колишнє приміщення початкової школи, де служби відбувалися постійно до заснування монастиря.

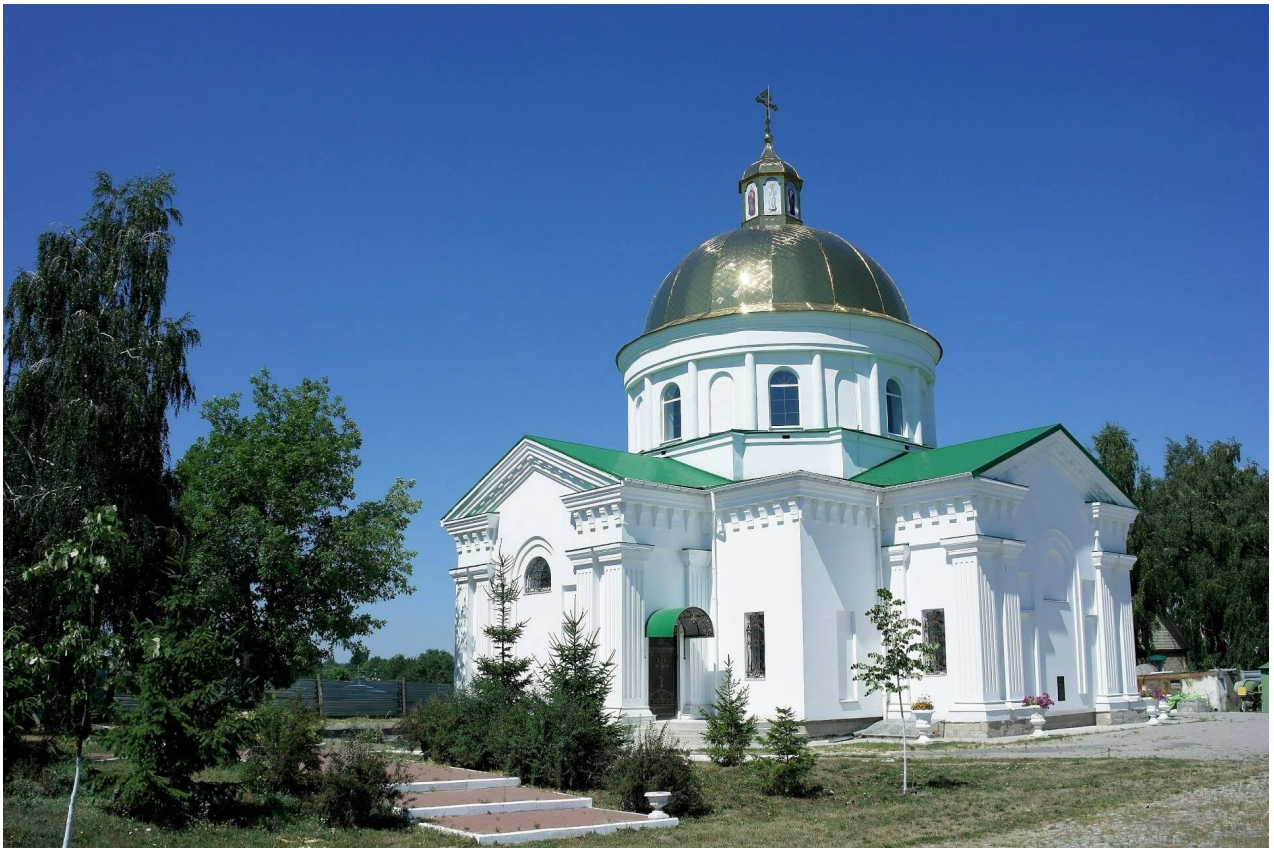
У 1999 році на парафії сталося диво - обновився список ікони Пресвятої Богородиці, яка іменується "Услишательниця". Ці випадки були належним чином зафіксовані й представлені на розгляд церковних ієрархів. І в 2010 році рішенням Священного Синоду список

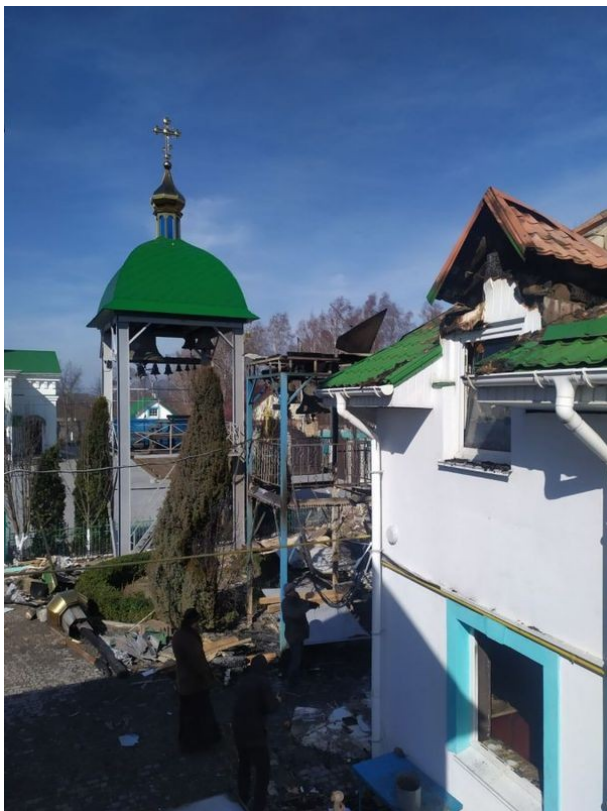
ікони в с. Фасова було визнано чудотворним. Чин прославлення фасовського образу Божої Матері "Услышательниця" відбувся 5 жовтня 2011 року. У 2009 році було освячено місце під будівництво нового собору на честь цієї ікони, єдиного в світі. 5 жовтня 2013 року відбулася перша літургія в новозбудованому храмі.

Рішенням Священного Синоду УПЦ від 27 жовтня 2015 року на базі парафії було засновано жіночий монастир на честь ікони Божої Матері "Услышательниця". Головний храм обителі було добудовано та освячено 05 жовтня 2016 року.

Внаслідок обстрілів і пожежі 28 березня 2022 року пошкоджень зазнали будівлі дзвіниці та келій з трапезною (вигоріли повністю) жіночого монастиря ікони Божої Матері "Услышательниця", збудованого у 2012-16 рр. Також від обстрілів постраждали вікна монастирського храму (2016 р.).

Предстоятель очолив престольне свято монастиря на честь ікони «Услишательница» [5 жовтня 2020 року] : відео // Українська Православна Церква. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=bJxnbsrMJfk>

Фасова, монастир на честь ікони Божої Матері "Услишательница" // Макаріївське вікаріатство Української православної церкви. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <http://www.makariv-vikar.kyiv.ua/makariv-bлаго/parafii-makariv-bлаго/p-fasova>

Монастырь в селе Фасовая на Киевщине подвергся артиллерийскому обстрелу // Київська митрополія Української Православної Церкви. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://mitropolia.kiev.ua/ru/monastyr-u-seli-fasova-zaznav-artyleryiskogo-obstrilu/>

Тимошина Н.

В Фасовой из-за обстрела произошел пожар в монастыре иконы «Услышательница» / Н. Тимошина // Союз православных журналистов. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://spzh.news/ru/news/87349-v-fasove-iz-za-obstrelya-proizoshel-pozhar-v-monastyre-ikony-uslyshatelynica>

СМТ БОРОДЯНКА

Селище вперше згадується у 1190 р. як поселення Козятичі.

Під сучасною назвою згадується в 1509 році у грамоті шляхтичам Макаревичам на с. Бородянку.

Колишнє власницьке містечко з другої половини XIX століття стає центром Бородянської волості, а в 1923 році районним центром. Нині смт Бородянка у складі Бучанського району Київської області.

Під час російського вторгнення у лютому-березні 2022 року Бородянка зазнала величезних втрат як людських так і інфраструктурних: із 29 багатоповерхівок повністю знищено 8, а решту пошкоджено, а також знищено близько 500 приватних будинків та ще близько 450 частково зруйновано або зазнали пошкоджень. Станом на 20 квітня 2022 року рятувальники розібрали усі завали будівель у Бородянці, з-під яких дістали 41 загиблого.

Бородянка [селище міського типу, Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский / Л. Похилевич. - Киев : тип. А. Давиденко, 1887. - С. 43-45.

Про історію населеного пункту Бородянка, нині - селище міського типу Київської області. Надаються відомості про його розташування, склад населення та власників цих земель.

Бородянка [селище міського типу, Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини XIX - початку XX ст. / В. Перерва. - Біла Церква : Пшонківський О.В., 2008. - С. 155-157.

Першу парфіяльну школу в містечку Бородянка на Київщині було

відкрито у 1860 р., а державну - в 1887 р. Стаття містить посилання на архівні документи, які спростовують інформацію, що була представлена у джерелах за радянських часів.

Бородянка з висоти пташиного польоту : відео // Maksym Melnychuk. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Aie4fozygug>

Бородянський район [Київська область] // Путівник Київська область / упоряд. Б. В. Мефедов. - Київ : Богдана, 2005. - С. 56-63. : іл. - Текст укр., англ. мовами. - Текст укр., англ. мовами.

Про Бородянський район Київської області, надаються історичні відомості про смт Бородянка та село Мигалки в якому родина митців-художників Корякіних розписували новий храм Архістрига Божого Михаїла, побудованого 2000 р.

Іченець Б. П.

Історичні нариси про населені пункти району. Бородянка / Б. П. Іченець, О. Г. Цуруль // Літопис рідного краю. Бородянщина. - Немішаєве : ДажБог, 2008. - С. 218-260.

Про селище міського типу Бородянка від часів заснування у XIII ст. до 2007 р.: історія, топоніміка, культура, релігія, економіка, сільське господарство, соціальні аспекти, містить посилання на історичні джерела.

Літопис рідного краю. Бородянщина / ред. Б. П. Іченець. - 2-е вид., допов. - Немішаєве : ДажБог, 2008. - 525 с.: фот.

Видання містить нариси з історії смт Бородянка та інших населених пунктів колишнього Бородянського району на Київщині.

Бородянка 02.04.2022. Часть 1 Аэрооблет // Роман Бугай (Maverick). - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=7n-QcvJCdbM>

Бородянка 02.04.2022. Часть 2 Аэрооблет // Роман Бугай (Maverick). - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=naLgAD4Q8X4>

Бородянка. За межею людяності : відео // Військове телебачення України. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=-CxoAPymDSE>

Бородянка оживає (ВІДЕО) // Київська обласна військова адміністрація : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://koda.gov.ua/borodyanka-ozhyvaye-video/>

Бородянка после армии РФ: истории выживших, дома после авианалетов // Радіо Свобода Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=nY-4E8dAs9Y>

Бородянка - свідок злочинів РФ. Знищені будинки, заживо поховані люди та пограбовані квартири : відео // НВ. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=f9UjXkIf-as>

Бовен Дж.

Бородянка: голоси з-під завалів, розстріли і мародерство. Що там було під час окупації / Дж. Бовен // BBC news. Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61021478>

Война РФ против Украины: Бородянка - уничтоженные дома и тела под завалами // DW. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.dw.com/ru/vojna-rf-protiv-ukrainy-borodjanka-unichtozhennyedoma-i-tela-pod-zavalami/a-61401338>

Ремажевська Л.

Бородянка після «кадирівців»: знущалися і з людей, і з домашніх тварин / Л. Ремажевська, О. Волошин // Slidstvo.Info. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.slidstvo.info/warnews/borodyanka-pislya-kadyrivtsiv-znushhalysya-i-z-lyudej-i-z-domashnih-tvaryn/>

Руденко Є.

Місце сили. Велика історія маленької Бородянки та нові символи непереможної України / Є. Руденко, Е. Сарахман // Українська правда. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/05/15/7346039/>

Палац культури ім. Т. Г. Шевченка (сучасна будівля) (сmt Бородянка, вул. Паркова, 1А)

Під час окупації внаслідок обстрілів у березні 2022 року пошкоджено фасади, вікна, двері та інтер'єри сучасної будівлі Палацу культури ім. Т. Г. Шевченка.

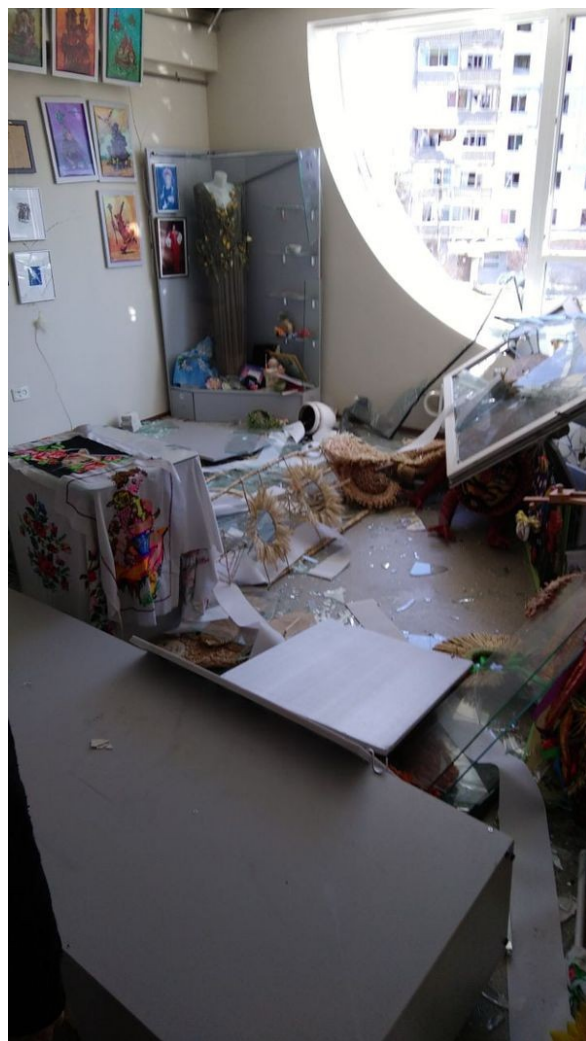

Палац культури ім. Т.Г. Шевченка // Бородянка : офіційний сайт Бородянської селищної ради. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://bsr.gov.ua/kultura/palats-kulturi>

Краєзнавчий музей Бородянщини (сучасна будівля) (с/мт Бородянка, вул. Паркова, 1а)

Обстрілами 2 березня 2022 року пошкоджено фасади, вікна, інтер'єри та експозицію Краєзнавчого музею Бородянщини, організованого у 2016 році в сучасній будівлі. Також часткових пошкоджень зазнала Бородянська центральна бібліотека, розташована у цій будівлі. Загальний обсяг втрачених музейних експонатів та книг лишається невідомим.

Відкриття краєзнавчого музею Бородянщини [листопад 2016 року] // Ольга Угнивенко. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим

доступу:

<http://olgaugnivenko.com/events/%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%8F-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%94%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D1%8E-%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%8F.html>

За п'ять років краєзнавчий музей Бородянщини зібрав 3 000 експонатів [листопад 2021 року] // Погляд. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://poglyad.tv/za-p-yat-rokiv-krajeznachyj-muzej-borodyanshhyny-zibrav-3-000-eksponativ-article>

Окремим експонатам в закладі більше 800 років.

Краєзнавчий музей Бородянщини, АНОНС [15 червня 2020 року] : відео // oiluug. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=cujU3iPrJuY>

Виявлено суттєві ушкодження краєзнавчого музею у Бородянці // Історична правда. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. -

Режим

доступу:

<https://www.istpravda.com.ua/short/2022/04/11/161183/>

Від російського авіаудару сильно постраждав Бородянський краєзнавчий музей (ФОТО) // Моя Київщина. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. -

Режим

доступу:

<https://mykyivregion.com.ua/news/vid-rosiiskogo-aviaudaru-silno-postrazdav-borodyanskii-krajeznacii-muzei-foto>

Із Краєзнавчого музею Бородянщини рятувальники вивезли вцілілі експонати (ФОТО) // Моя Київщина. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. -

Режим

доступу:

<https://mykyivregion.com.ua/news/iz-krajeznacogo-muzeyu-borodyanshhini-ryatuvalniki-vivezli-vcilili-eksponati-foto>

Протягом 9 – 14 квітня рятувальники здійснювали вивіз вцілілих експонатів та вітрин із Краєзнавчого музею Бородянщини.

Некрасова Н.

У Бородянці рятують пошкоджений краєзнавчий музей (ФОТО) // Комментари.уа. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://kyiv.comments.ua/ua/news/society/art-and-culture/9233-u-borodyanci-ryatuyut-poshkodzheniy-kraeznavchiy-muzey-foto.html>

Пам'ятник землякам, загиблим у зоні АТО/ООС (споруджено у 2020 року) (смт Бородянка, вул. Центральна, 230)

Під час окупації 8 березня 2022 року російські військові навмисно зруйнували меморіальну стелу, встановлену у 2020 р. на честь воїнів-земляків, що загинули в зоні АТО/ООС.

У Бородянці відкрили Стелу пам'яті «Нашим землякам - захисникам України, загиблим у зоні АТО/ООС» // Міністерство у справах ветеранів України : офіційний портал. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://mva.gov.ua/ua/news/u-borodyanci-vidkrili-stelu-pamyati-nashim-zemlyakam-zahisnikam-ukrayini-zagiblim-u-zoni-atoos>

У Бородянці відкрито пам'ятник загиблим воїнам АТО/ООС // Бородянка : офіційний сайт Бородянської селищної ради. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://bsr.gov.ua/novini/u-borodiansi-vidkryto-pamiatnyk-zahyblym-voinam-ato-oos-2.html>

**Меморіал загиблим воїнам на братських могилах
(облаштовано у 1953, 1957, 1973 роках) (смт Бородянка, вул.
Центральна, парк)**

Під час окупації внаслідок обстрілів у березні 2022 року було пошкоджено Меморіал, облаштований у 1953, 1957 та 1973 рр. на пам'ятці історії місцевого значення - братській могилі воїнів-земляків, загиблих під час Другої світової війни, та на братській могилі бійців, загиблих під час громадянської війни 1918-1920 рр. (охоронний № 179).

Пам'ятник жертвам Голодомору 1932-33 рр. (споруджено на початку ХХІ ст.) (сmt Бородеянка, вул. Центральна, парк)

Пам'ятний знак жертвам Голодомору в сmt Бородеянка, встановлений в центрі селища у червні 2008 р. Це символічний гранітний дзвін розміром 3,5м x 2,5м (автор проекту Д. Купрієнко)

Внаслідок обстрілів у березні 2022 року було пошкоджено верхівку хреста на пам'ятнику жертвам Голодомору 1932-33 рр., встановленому на початку ХХІ століття.

26 листопада 2016 р. – день пам'яті жертв голодомору в Україні у 1932-1933-х роках // Бородеянка : офіційний сайт Бородеянської селищної ради. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://bsr.gov.ua/uncategorized/26-listopada-2016-r-den-pam-yati-zhertv-golodomoru-v-ukrayini-u-1932-1933-h-rokah.html>

Про вшанування жертв Голодомору в Бородеянці.

Пам'ятник св. Архістратигу Михаїлу (встановлений у 2015 році) (сmt Бородянка, парк)

На честь 825-річчя заснування селища в 2015 році на головній вулиці Бородянки встановили статую архангела Михаїла з хрестом і мечом.

Під час окупації внаслідок обстрілів у березні 2022 року було пошкоджено пам'ятник архістратигу Михаїлу (2015 р.). Зруйновано хрест на монументі.

Освящение памятника Архистратига Михаила в Бородянке [26 листопада 2015 року] : відео // Андрее-Владимирский храм. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=1iNyAzTF8lQ>

Марків Н.

Впав хрест, втримав меч: на площі в Бородянці дивом вцілів пам'ятник архангелу Михаїлу / Н. Марків // Вечірній Київ. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/64805/>

Пам'ятник архангелу Михаїлу вцілів у зруйнованій вщент Бородянці // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/pamyatnyk-arhangelu-myhayilu-vcziliv-u-zrujnovanij-vshhent-borodyanczi/>

Прокопчук І.

Символічно: У Бородянці окупанти обстріляли пам'ятник архангелу Михаїлу – хрест впав, але в руці залишився меч (фото) / І. Прокопчук // Versii. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://versii.if.ua/novunu/symvolichno-u-borodyanczi-okupanty-obstrilyaly-pamyatnyk-arhangelu-myhayilu-hrest-vpav-ale-v-ruczi-zalyshyvsysya-mech-foto/>

Погруддя Тараса Шевченка (встановлено у 1999 році) (сmt Бородянка, пл. Тараса Шевченка)

Обстрілом зі стрілецької зброї у березні 2022 року пошкоджено пам'ятник - погруддя Тараса Шевченка, роботи скульптора М. П. Міщука, встановлене у 1999 р.

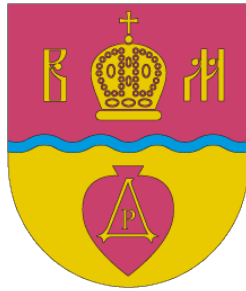

Максенко М.

Стріляли у скроню та чоло: У Бородянці орки обстріляли пам'ятник Тарасу Шевченку / М. Максенко // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/u-borodyanczi-orky-obstrilyaly-pamyatnyk-tarasu-shevchenku/>

Оккупанты расстреляли памятник Тарасу Шевченко в Бородянке : фото // Укрінформ. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ru/rubric-regions/3450147-okkupanty-rasstrelali-pamatnik-tarasu-sevcenko-v-borodanke.html>

У Бородянці окупанти розстріляли пам'ятник Тарасу Шевченку: поцілили в голову // ТСН. - Загол. з екрана. - Перевірено 18.05.2022. - Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/u-borodyanci-okupanti-rozstrilyali-pamyatnik-tarasu-shevchenku-pocilili-v-golovu-2029333.html>

СМТ МАКАРІВ

Початкова історія Макарова пов'язана із селом Воронин, яке входило до числа Ясинецьких маєтків литовських феодалів Івашенцевичів (Васенцевичів). Вперше згадується в складі маєтностей Ясинецьких 1506 року. Макар Васенцевич, який став постійно жити у Воронині, змінив своє прізвище на Макарович, а назву села на Макарів.

Найвідомішим уродженцем Макарова є церковний і культурний діяч св. Димитрій Ростовський (Данило Туптало).

Вже 27 лютого 2022 року в Макарові зафіксовано техніку окупанта, яка мала намір прорватися до Києва. 2 березня 14-та окрема механізована бригада імені князя Романа Великого та 95-та окрема десантно-штурмова бригада звільнили селище та закріпилися у ньому. Проте й надалі кілька тижнів Макарів перебував під постійними обстрілами окупантів.

Після звільнення Макарова селищний голова Вадим Токар повідомив, що за попередніми підрахунками населений пункт зруйновано на близько 40%, немає жодного неушкодженого адміністративного приміщення, також було виявлено більше сотні цивільних осіб, розстріляних російськими окупантами.

Букет Є.

До проблем датування населених пунктів на території сучасного Макарівського району Київської області [зокрема, смт Макарів] / Є. Букет // Краєзнавство: науковий журнал. - 2016. - № 3/4. - С. 63-76.

Гедз В.

Цікаві факти з історії Макарова // Макарівські вісті. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://makvisti.com/2018/03/23/tsikavi-fakti-z-istoriyi-makarova/>

Годенков, І.

“Святі батьківщини не залишають...” : (повернення Святителя Димитрія Ростовського на батьківщину) [сміт Макарів] / І. Годенков. - Макарів, 2008. - 185 с. : фот. - До 85-річчя Макарівського району.

Історія Макарова // Wikiwand. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: https://www.wikiwand.com/uk/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0

Макарів, Фасівочка [Макарівський (нині Бучанський) район Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини ХІХ - початку ХХ ст. - Біла Церква : Пшонківський О. В., 2008. - С. 310-312.

Макарів // Нариси з історії Макарівського району [нині Бучанський район Київська область] : до 15-ї річниці Незалежності України. - Київ : Логос, 2006. - С. 130-158.

Макарів з висоти пташиного польоту : відео [2021 рік] // Maksym Melnychuk. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=bM8XMR8qzo8>

Макаров [селище міського типу Макарів Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский / Л. Похилевич. - Киев : тип. А. Давиденко, 1887. - С. 54-57.

Коротко про історію населеного пункту Макарів, нині селище міського типу Київської області: розташування села, кількість, склад населення, землевласники, а також про розвиток промислів.

Пам'ятаємо Макарів, яким він був. Любимо Макарів, яким він став : відео [2020 рік] // Підглянуто Макарів. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ntSoL8D1ONg>

Підглянуто Макарів з висоти : відео [2020 рік] // Підглянуто Макарів. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=wtsiDdTFlaA>

Підглянуто Макарів вулиця Івана Сірка : відео [2020 рік] // Підглянуто Макарів. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=F4jCdAZ2YRA>

Підглянуто Макарів з висоти вулиця Ростовського : відео [2020 рік] // Підглянуто Макарів. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=iytsHwGLIdQ>

Підглянуто Макарів парк "Молодіжний" : відео [2020 рік] // Підглянуто Макарів. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=lbKoooRyGQA>

Підглянуто Макарів "Панський" парк : відео [2020 рік] // Підглянуто Макарів. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Q33z7A-opLU>

Стисло про історію Макарова // Макарівське вікаріатство Української православної церкви. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <http://www.makariv-vikar.kyiv.ua/93-biblioteka/164-biblioteka-history-makariv>

Фотокаталог. Макарів на перехресті / уклад. В. Гедз. - Київ : Халіков Р., 2020. - 101 с. : іл.

Вирви від снарядів і понівечені будівлі. Як виглядає звільнений від окупантів Макарів на Київщині - фоторепортаж НВ // НВ. - Загол. з екрана. - Перевірено 03.05.2022. - Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/kyiv/makariv-sogodni-yak-viglyadaye-selishche-pislya-zvilnennya-foto-novini-ukrajini-50234849.html>

Гончаров К.

Війна РФ проти України: як Макарів оговтується після боїв / К. Гончаров // DW. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/viina-rf-proty-ukrainy-yak-makariv-ohovtuietsia-pislia-boiv/a-61485903>

Життя у майже зруйнованому Макарові, або як зараз виглядає селище у Київській області // LB.ua. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: https://lb.ua/society/2022/03/26/511142_zhittya_mayzhe_zruynovanomu_makarovi.html

Макарів: російська армія зруйнувала 40% житлових будинків у селищі : відео // Телеканал Прямий. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=fWPCwRdVvao>

Макарів: Унікальні кадри зі звільненої Київщини! : відео // Телеканал Прямий. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=05YUtm2jSt8>

Освобожден город Макаров на Киевщине, местных почти не осталось : відео // Новини. LIVE. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=xL611KFKxSs>

Пилипенко Є.

Кадри з відвойованого смт Макарів, звідки Сили оборони вибили російських окупантів: відео Є. Пилипенко // Ліга.Новини. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://news.liga.net/ua/politics/video/kadry-iz-otvoevannogo-pgt-makarov-otkuda-sily-oborony-vybili-rossiyskih-okkupantov-video>

У селищі Макарів уже знайшли 133 тіла убитих мирних мешканців // ТСН. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=8pqWNGSOsVc>

Як виглядає Макарів на Київщині після окупантів : відео // Espresso.TV. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MsYLSnWu3F4>

Макарівський історико-краєзнавчий музей (сучасна будівля)
(Макарів, вул. Богдана Хмельницького, 24)

Музей у Макарові заснований як Макарівський історичний музей у 1967 році.

Нині Макарівський історико-краєзнавчий музей містить зібрання матеріалів і предметів з історії, культури та персоналій колишнього Макарівського району.

Музей розташований у прилаштованому приміщенні неподалік центру селища.

Внаслідок обстрілів 22 березня 2022 року пошкоджено фасади, вікна та інтер'єри сучасної будівлі Макарівського історико-краєзнавчого музею. Втрат та пошкоджень музейних експонатів не виявлено.

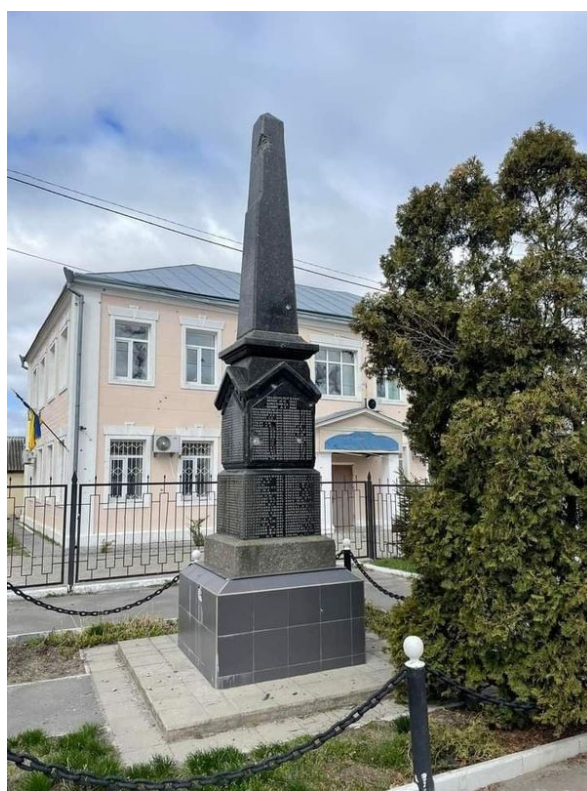
Відкриття історико-краєзнавчого музею в смт. Макарів : відео // Даріна Глущенко. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rLqW9Lv-wDY>

Макарівський історико-краєзнавчий музей. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.facebook.com/makrikm>

Пам'ятник воїнам-односельчанам, що загинули в роки Другої світової війни (споруджений у 1967 році) (сmt Макарів, вул. Димитрія Ростовського, 29 (37))

Обстрілом зі стрілецької зброї 25 березня 2022 року пошкоджено пам'ятку історії місцевого значення - пам'ятник 341 воїну-односельчанину, що загинули в роки Другої світової, встановлений у 1967 році (охоронний № 523).

Макарівська публічна бібліотека (будівля початку XX ст.) (с/мт Макарів, вул. Дмитрія Ростовського, 36)

Внаслідок обстрілів 22 березня пошкоджено фасади, вікна та покрівлю старовинної будівлі початку XX ст., в якій розміщувався дитячий відділ Макарівської публічної бібліотеки.

Дитячий відділ Макарівської публічної бібліотеки. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.facebook.com/Makarivlibrary/>

Новорічно-різдвяні свята в КЗ “Публічна бібліотека” // Макарівська селищна рада : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://new.makariv-rada.gov.ua/novorichno-rizdviani-sviata-v-kz-publichna-biblioteka/>

З 6 по 18 грудня 2021 року в дитячій бібліотеці проходив майстер-клас «Солодка ялинка для воїна», до якого долучилися майже всі бібліотеки громади.

Житловий будинок (будівля початку ХХ ст.) (смт Макарів, вул. Довга, 102)

Обстрілами 25 березня 2022 року майже повністю зруйновано старовинний житловий будинок початку ХХ століття, де у роки Другої світової війни перебував штаб 1-го Українського фронту.

ВИШГОРОДСЬКИЙ РАЙОН

С. ПІДГАЙНЕ

Колишня назва — Ханів.

11 листопада 1921 р. під час Листопадового рейду через Ханів проходила Подільська група (командувач Сергій Чорний) Армії Української Народної Республіки.

Серед уродженців села - Іван Васильович Сергієнко (24 лютого 1918, Підгайне — 25 січня 1943, Київ) — один із керівників підпільної і диверсійної діяльності в Україні у роки Другої світової війни.

Меморіальний пам'ятник односельчанам, загиблим у Другій світовій війні (друга половина XX століття) (с. Підгайне)

Внаслідок обстрілів 30 березня 2022 року зруйновано меморіальний пам'ятник односельчанам, загиблим у Другій світовій війні, встановлений у другій половині XX століття.

Меморіальний пам'ятник Герою Радянського Союзу Івану Сергієнку (1984 рік) (с. Підгайне)

Внаслідок обстрілів 20 березня 2022 року пошкоджено пам'ятку історії місцевого значення - меморіальний пам'ятник Герою Радянського Союзу Івану Сергієнку, встановлений у 1984 року (охоронний № 2574).

Унин [село Тетерівське Іванківський (нині Вишгородський) Київська область] [Текст] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - 1887. - С. 235, 236.

Короткі історичні відомості про населений пункт Унин (тепер Тетерівське), визначаються географічне розташування, кількість населення та власники цих земель. Згадуються населені пункти Ханів (тепер село Підгайне) і Блідча, що знаходяться поряд з селом Тетерівське.

Урок краєзнавства: «Безсмертя подвигу» : до 95-річчя від дня народження І. В. Сергієнка / Іванківська ЦБС, Методично-бібліографічний відділ ; підгот. Т. С. Василенко. - Іванків, 2013. - 10 с. - Електронна версія. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу:

<http://ivankiv-cbs.edukit.kiev.ua/Files/downloads/%D0%A3%D1%80%D0%BE%D0%BA%20%D0%BC%D1%83%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%91%D0%B5%D0%B7%D1%81%D0%BC%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B2%D0%B8%D0%B3%D1%83%20%D0%86.%D0%92.%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

Рашисти «звільнили» школи, цвинтарі, меморіали загиблим у Другій світовій війні (ФОТО) // Ракурс. - Загол. з екрана. - Перевірено 03.05.2022. - Режим доступу: <https://racurs.ua/ua/n169067-rashysty-zvilnyly-shkoly-cvyntari-memorialy-zagyblim-u-drugiy-svitoviy-viyni-foto.html>

Село Підгайне на Київщині внаслідок обстрілів окупантів майже повністю знищене // КИЇВ.MEDIA. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://kyiv.media/news/selo-pidgajne-na-kyivshhyni-vnaslidok-obstriliv-okupantiv-majzhe-povnistyu-znyshhene>

Село Підгайне відновлюється після деокупації : відео // Олексій Кулеба / Київська ОДА. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=zFUW-YACuqI>

СМТ ІВАНКІВ

У давнину Іванків називався Землею Трудинівською. Трудинове переходило від одного власника до іншого. У 1589 році ці землі почали називати Місцем Івановим — від імені тодішнього власника маєтку Івана Проскури. Згодом з'явилась назва Іванків.

У 1887 році за рішенням сходу громадян було створено першу бібліотеку та відкрито сільбудинок, церковно-парафіяльну школу. Наприкінці 1897 року відкрито телеграф.

На початку ХХ століття в містечку Іванків була православна церква, католицький костел та 2 синагоги. Освіта була представлена однокласною міністерською школою. У Іванкові працювали лікарня та аптека, лікар, фельдшер та повитуха.

Під час Другої світової війни 808 днів і ночей Іванків був окупований німецькими військами.

Під час російського вторгнення до України селище було окуповане російськими військами з кінця лютого до 1 квітня 2022 року. З 25 лютого в районі Іванкова точилися бої різної інтенсивності, у ході яких ЗСУ змогли зупинити просування окупаційних підрозділів у бік Києва, а 1 квітня — повністю визволити Іванків.

Іванків [селище міського типу, Київська область] // Іванківщина. Перлина Поліського краю / керівник проекту Т. Микитенко. - Київ : Генеза, 2008. - С. 10-21. : іл. - 85-річчю Іванківського району присвячується.

Про історію селища міського типу Іванків Київської області з першої документальної згадки до 2008 року: економічні, соціально-культурні, освітні відомості.

Іванків, Запрудка, Сукачі [Іванківський район, Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини ХІХ - початку ХХ ст. / В. Перерва. - Біла Церква : Пшонківський О.В., 2008. - С. 236, 238.

Парафіяльна освіта в Іванкові та навколишніх селах Київщини розвивалась досить стрімко, перші школи відкрились у 60-х роках ХІХ ст., а в 90-х роках місцевий землевласник С. де Бальмен пожертвував десятину землі для місцевої державної школи.

Іванків. 808 днів окупації [Друга світова війна] / упоряд. О. А. Николайчук. - Київ : Стилос, 2007. - 79 с. : іл.

Іванків з висоти пташиного польоту [початок лютого 2022 року] : відео // Я досліджую Світ. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=sbLyzRQtF1U>

Іванков [селище міського типу Іванків Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - Киев : тип. А. Давиденко, 1887. - С. 242-247.

Короткі історичні відомості про населений пункт Іванків (тепер селище міського типу Київської області), визначаються географічне розташування, кількість населення та власники цих земель.

Купрієнко В.

Містечко Іванків за часів Речі Посполитої (1589–1648 рр.) [Електронна версія] / В. Купрієнко // Київські історичні студії. - 2016. - № 2 (3). - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://istorstudio.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/62/343>

"Люба моя Еллі!..." : листи, світлини та документи німецького чиновника з окупованого Іванкова (1942–1943 рр.) / упоряд.: Г. Бьоше, М. Дубик, Т. В. Пастушенко ; наук. ред. О. Є. Лисенко. - Київ : Взаєморозуміння і толерантність, 2012. - 336 с. : фот.

Чміль В.

Про заснування міста Іванкова Київської області / В. Чміль // Праці Центру пам'яткознавства: збірник наукових праць. - Київ, 2012. - Вип. 22. - С. 256-274 : іл.

Бої за Іванків. "Яйце життя" вціліло : відео // Сухопутні війська України. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ay2jPZ7A2Lw>

Одним з місць найгарячіших зіткнень була кільцева дорога поблизу Іванкова, де розташований монумент «Яйце життя» - незвичайна бетонна скульптура. Споконвіку, й у християнстві зокрема, яйце було символом надії та воскресіння. Тому «Яйце життя», розташоване за 25 км від Чорнобильської зони відчуження, стало символом відродження того, що відбулося після чорнобильської катастрофи. Саме із зони відчуження ворог атакував підрозділи ЗСУ, однак, «Яйце життя» так і залишилось неушкодженим.

Іванків: як живе селище після звільнення від окупації : відео // Олексій Кулеба / Київська ОДА. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=uxHwT9TJOXI>

Повернення до мирного життя: як Іванків долає наслідки російської окупації : відео // Факти ICTV. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=z_teH_zDGEo

Іванківський краєзнавчий музей (будівля XIX ст.) (сmt Іванків, вул. Шевченка, 14)

Музей був відкритий 21 лютого 1981 року у колишньому панському маєтку, перебудованому за радянських часів.

До знищення російськими окупантами, в ньому зберігалось 410 експонатів. Експозиційні розділи: «Фауна і флора району», «Довоєнний період», «Друга світова війна», «Чорнобильська катастрофа», «Іванків сучасний». Функціонувала виставка портретів і картин.

Гордістю музею була колекція художніх творів української народної художниці в жанрі «наївного мистецтва», лауреатки Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка Марії Примаченко (1908—1997).

Внаслідок окупації селища російськими військами повністю згоріла історична будівля Іванківського краєзнавчого музею, XIX століття. Більшість музейних експонатів були втрачені, але унікальні роботи української народної художниці Марії Приймаченко вдалося врятувати місцевим жителям.

Бережанський І.

"Снаряд вдарив, почало горіти": сторож музею розповів, як із дружиною рятували картини Марії Примаченко в Іванкові / І. Бережанський // ТСН. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://tsn.ua/ukrayina/snaryad-vdariv-pochalo-goriti-storozh-muzeyu-rozpoviv-yak-z-druzhinoyu-ryatuvali-kartini-mariyi-primachenko-v-ivankovi-2035096.html>

Дивом уціліли оригінали Приймаченко! Як окупанти знищили найвідоміший музей Іванківського району : відео. - Загол. з екрана. - Перевірено 03.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=vKcUfXNZ7a4>

Жиренко Х.

Жителі Іванкова розповіли, як під обстрілом рятували картини Марії Примаченко (відео) / Х. Жиренко. - Главком. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://glavcom.ua/video/zhiteli-ivankova-rozpovili-yak-pid-obstrilom-ryatuvali-kartini-mariji-primachenko-video-837261.html>

Люди, які врятували картини Марії Примаченко - репортаж з Іванкова : відео // НВ. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=S6fOv7RULnk>

Окупанти спалили музей в Іванкові: більшість робіт Марії Приймаченко вціліли // Район.Історія. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://history.rayon.in.ua/news/492081-okupanti-spalili-muzey-z-kartinami-marii-priymachenko>

Російські окупанти спалили музей в Іванкові, де зберігалися роботи Марії Примаченко. ФОТО // ЦЕНЗОР.НЕТ. - Загол. з екрана. - Перевірено 03.05.2022. - Режим доступу: https://censor.net/ua/photo_news/3319907/rosiyiski_okupanty_spalyly_muzei_v_ivankovi_de_zberigalysya_roboty_mariyi_prymachenko_foto

Росіяни спеціально спалили музей в Іванкові з унікальними роботами Марії Приймаченко : відео // КИЇВ24. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=aJwvHYx7dTw>

Унікальний музей в Іванкові зруйнував російський снаряд: що вдалося врятувати та де колекції зараз // ТСН. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://tsn.ua/exclusive/unikalniy-muzey-v-ivankovi-zruynuvav-rosiyskiy-snaryad-scho-vdalosya-vryatuvati-ta-de-kolekciyi-zaraz-2066074.html>

Эксклюзив ТСН из исторического музея в Иванкове: где хранятся самые ценные экспонаты : відео // ТСН. - Загол. з екрана. - Перевірено 20.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=nNvskgjjngU>

ФАСТІВСЬКИЙ РАЙОН

С. БИШІВ

На місці сучасного села стояло давньоруське городище X-XII ст., збудоване за часів князя Володимира під час зведення Змієвих валів.

Найдавнішим поселенням Приірпіння називав Бишів краєзнавець XIX століття Едвард Руліковський. Він стверджував, що Бишів був заснований ще в V ст. до н. е., але після монгольської навали залишився пустою. Відродження містечка Руліковський пов'язував з родиною Полозів, яка, за його даними, володіла ним з першої половини XV століття. Згадка про Бишів зустрічається також в «Словнику географічному королівства польського та інших слов'янських земель»: там його датовано як власність Полозів 1509 роком. Саме ця дата нині і вважається часом заснування сучасного села.

Від родини Полозів наприкінці XVI століття містечко перейшло як придане польським магнатам Харленським. Саме під час їх правління Бишів почав зростати економічно, бо отримав привілеї, якими встановлювались на рік два ярмарки, звільнені від усіляких на те податків і недільні торги. Містечко одне з перших у Київському воєводстві двічі отримувало такі привілеї. 13 лютого 1581 року польський король Стефан Баторій на сеймі у Варшаві надав Бишеву Магдебурзьке право, а 1 червня 1616 р. король Зигмунт III підтвердив його.

Бишів [село, Макарівський (нині Фастівський) район Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини XIX - початку XX ст. - Біла Церква : Пшонківський О. В., 2008. - С. 313-314.

Бишів // Нариси з історії Макарівського району [(нині Фастівський район) Київська область] : до 15-ї річниці Незалежності України. - Київ : Логос, 2006. - С. 162-213.

Бишів // Landmarks : Архітектурні та природні пам'ятки України. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://landmarks.in.ua/oblast/kyivska/byshiv-makarivsky.html>

Бишів / села України : відо [огляд з дрона, 2021 рік] // БілаХвиля. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=Za0BAj_2z70

Бишівські маєтності. Харленські (Харлінські, Харлецькі) // Старожитності Здвижень-краю / В. Г. Святненко. - Київ : Віпол, 2016. - С. 419-423.

Наводиться дослідження родоводів власників Бишівських поселень та земель. Інформація про походження знаного роду Харленських представлена у вигляді генеалогічної таблиці.

Білоус, Н.О.

Магдебурзькі привілеї Бишева та його власники / Н. Білоус // Краєзнавство. - 2014. - № 1. - С. 58-63.

Букет, Є.В.

Бишів у добу середньовіччя і раннього нового часу / Є. В. Букет // Краєзнавство. - 2014. - № 1. - С. 52-57. - Електронна версія : https://shron1.chtyvo.org.ua/Buket_Yevhen/Byshiv_u_dobu_serednovichchya_i_rannoho_novoho_chasu.pdf?PHPSESSID=t44k5d79h9gb1j6cg9cl5og1d1

Букет Є.

До проблем датування населених пунктів на території сучасного Макарівського району Київської області [зокрема село Бишів нині Фастівського району] / Є. Букет // Краєзнавство: науковий журнал. - 2016. - № 3/4. - С. 63-76.

Бышев [село Бишів Макарівський (нині Фастівський) район Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - Киев : тип. А. Давиденко, 1887. - С. 66-68.

Про історію, географічне розташування, кількість та склад населення села Бишів, власників цих земель.

Історичний Ревізор. Бишів : відео [28 листопада 2020 року] // Ти диви. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://tydyvy.com/video/Dyk3BAU>

Те ж саме // Олександр Алфьоров. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=GcgruhH7lxo>

Історик Олександр Алфьоров в рамках проекту “Історичний ревізор” завітав до містечка Бишів на Київщині: про місто княжих часів, Змієві вали, рівчаки, знахідку посаду, сторічну лікарню та місце поховання княжни Радзивіл.

Святненко В. Г.

Рідний край над Здвижень-рікою. У терновому вінку : краєзнавче видання / В. Г. Святненко. - Київ : Центр учбової літератури, 2012. - 380 с.

Загарбники обстріляли село Бишів на Київщині, є загиблій і четверо поранених // Укрінформ. - Загол. з екрана. - Перевірено 03.05.2022. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3419832-zagarbniki-obstrilali-selo-bisiv-na-kiivsini-e-zagiblij-i-cetvero-poranenih.html>

Кушнір М.

Київщина: обстріл російськими «Градами» Бишева, бої за звільнення Макарова – фотогалерея / М. Кушнір // Радіо Свобода. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/foto-makariv-byshiv-kyivshchyna-obstril-hradamy/31736729.html>

На Київщині російські окупанти обстріляли селище Бишів // КИЇВ.MEDIA. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://kyiv.media/news/na-kyivshhyni-rosijski-okupanty-obstrilyaly-selyshhe-byshiv>

Російські окупанти випустили потужну ракету по селу Бишів // ТСН. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://tsn.ua/video/video-novini/rosiyski-okupanti-vipustili-potuzhnu-raketu-po-selu-bishiv.html>

«Українцы накажут врага! Слава Україні!» | Бышев в руинах после обстрелов российскими «Градами» : відео // Радіо Свобода Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rLJULnbgh7s>

Шпакович Ю.

Як в умовах війни живе Бишів: розповів голова громади / Ю. Шпакович // ФастівNews.City. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://fastivnews.city/articles/202329/yak-v-umovah-vijni-zhive-bishiv-rozpoviv-golova-gromadi>

Бишівський будинок культури (сучасна будівля) (с. Бишів, вул. Київська, 50)

Внаслідок обстрілів з березня 2022 року частково зруйновано стіни та перекриття сучасної будівлі Бишівського будинку культури.

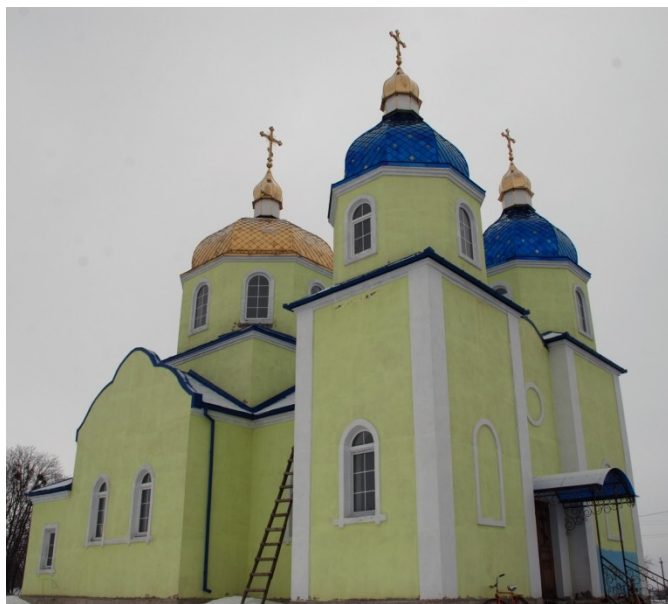
Заклади культури Бишівської територіальної громади // Бишівська сільська територіальна громада : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://byshiv-rada.gov.ua/zakladi-kulturi-11-22-25-04-06-2021/>

Надпотужною і дорогою ракетою окупанти цього разу "ліквідували" клуб і базар у селі на Київщині [с. Бишів] // ТСН. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/nadpotuzhnoyu-raketoyu-okupanti-cogo-razu-likviduvali-biblioteku-klub-i-bazar-v-seli-na-kiyivschini-2019163.html>

Хлебников В.

Окупанти знищили будинок культури в селі Бишів на Київщині / В. Хлебников // BIG KYIV. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://bigkyiv.com.ua/okupanty-znyshhyly-budynok-kultury-v-seli-byshiv-na-kyivshhyni/>

Церква Покрови Пресвятої Богородиці (будівля 2010 р.) (с. Бишів, вул. Свято-Покровська, 2)

Перша церква Покрови Пресвятої Богородиці у Бишові побудована ще 1762 року, знищена в 1934 році.

Внаслідок бомбардування 7 березня 2022 року вибуховою хвилею пошкоджено фасади, вікна та двері церкви Покрови Пресвятої Богородиці, збудованої у 2010 році.

Бишів, парафія Покрову Божої Матері // Макарієвське вікаріатство Української Православної Церкви. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <http://www.makariv-vikar.kyiv.ua/byshiv-bлаго/parafii-byshiv-bлаго/p-byshiv>

Храм Покрову Пресвятої Богородиці в с. Бишів. - Загол. з екрана.
- Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу:
https://www.facebook.com/pokrovabyshiv/?ref=py_c

Під час обстрілів постраждали два храми Київської єпархії УПЦ [Ясногородка та **Бишів**] // Православная жизнь. - Загол. з екрана. - Перевірено 03.05.2022. - Режим доступу: <https://pravlife.org/uk/content/pid-chas-obstriliv-postrazhdaly-dva-hramy-kyivskoyi-yeparhiyi-upc>

С. ЯСНОГОРОДКА

Перше поселення на місці сучасної Ясногородки існувало вже в VIII столітті, що робить її ровесницею двох сусідніх літописних міст — Білгорода (нині — Білогородка) і Чернева (нині — Чорногородка).

За легендою «Колись князь, заволодівши цими поселеннями, назвав їх на відзнаку своїх дочок-княгинь Ясногородкою, Білогородкою і Чорногородкою», за іншою легендою, у третій Ірпінській балці (Довгий брід) колись було чотири невеличкі села: Старосілля, Вареники, Македон і Селища. Під час монголо-татарських набігів ці села були повністю знищені. Люди, які залишилися, заснували нові села вже в інших місцях недалеко від Довгого броду. Так мешканці с. Старосілля заснували с. Новосілки, с. Македон — с. Ясногородку, а с. Вареники — с. Музичі.

В польських джерелах згадується село Довгобородка яке залишилося пустою після татарської навали. Пізніше його мешканці відродили село, але вже з новою назвою — Ясногородка. 1574 року село вперше згадується як Ясногородка - маєтність Богушів-Гулькевичів.

Букет Є.

До проблем датування населених пунктів на території сучасного Макарівського району Київської області [зокрема, село Ясногородка нині Фастівського району]/ Є. Букет // Краєзнавство: науковий журнал. - 2016. - № 3/4. - С. 63-76.

Нариси з історії Ясногородки / упоряд.: Є. В. Букет, В. М. Кулаковський, Л. А. Міщенко та ін. - Біла Церква : Пшонківський О. В., 2010. - 304 с. : іл.

Паршутіна, О. М.

Містечко Ясногородка: з православної минувшини : історичний нарис / О. М. Паршутіна, В. С. Перерва ; Сільська рада с. Ясногородки. - Біла Церква : Олександр Пшонківський, 2009. - 35 с. - (Духовна спадщина Макарівського краю).

У книзі, на основі маловідомих архівних матеріалів, висвітлюється історія Різдво-Богородицького та Іоанно-Богословського храмів с. Ясногородки Макарівського (нині Фастівського) району Київської області. Більшість документів публікується вперше.

Сімейний екопарк Ясногородка, с. Ясногородка : відео // Дороги вина та смаку Київщини. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=B4rasmEh738>

Ясногородка [село, Макарівський (нині Фастівський) район Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини ХІХ - початку ХХ ст. - Біла Церква : Пшонківський О. В., 2008. - С. 335-336.

Ясногородка [село, Макарівський (нині Фастівський) район Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - Киев : тип. А. Давиденко, 1887. - С. 71, 72.

Коротко про історію, географічне розташування, кількість та склад населення села Ясногородка, а також власників цих земель.

Ясногородка // Нариси з історії Макарівського району [Київська область] : до 15-ї річниці Незалежності України. - Київ : Логос, 2006. - С. 402, 403.

Ясногородка. Сімейний екопарк [страусина ферма, контактний зоопарк]. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://yasnogorodka.com.ua/ru/>

Вижити в пеклі. Ясногородка : відео // Центральне Громадське Телебачення. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=7hzbYveNcc4>

Інстафільм Сина Ярослава Про Трагедію Еко-Парка Ясногородка Загинули Страуси та Інші Тварини : відео // Костянтин Грубич. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=jQ_5io9Tv3g

Как семейный екопарк "Ясногородка" приходит в себя после "русского мира" : відео // Сніданок з 1 + 1. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=h2IuJg1xCR4>

Прокуратура порушила справу за фактом розстрілу рашистами 6 людей у селі Ясногородка // Новинарня. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://novynarnia.com/2022/03/06/prokuratura-porushyla-spravu-za-faktom-rozstrilu-rashystamy-6-lyudej-u-seli-yasnogorodka/>

Ремажевська Л.

«Кацапи приходили вночі, стукали. Говорили чеченською»: як росіяни спустошили село на Фастівщині / Л. Ремажевська, О. Волошин // Слідство інфо. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.slidstvo.info/warnews/katsapy-pryhodyly-vnochi-stukaly-govoryly-chechenskoyu-yak-rosiyany-spustoshyly-selo-na-fastivshhyni/>

Російські війська обстріляли градами село Ясногородка Фастівського району // ФастівNews.City. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://fastivnews.city/articles/200626/rosijski-vijska-obstrilyali-gradami-selo-yasnogorodka-fastivskogo-rajonu>

Ясногородка, 15 км от Киева, Фастовский район, все разрушено..
что они там нашли? : відео // dtp.kiev.ua. - Загол. з екрана. - Перевірено
23.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=u0-q_A5Skbg

Церква Різдва Пресвятої Богородиці (будівля 2008 року) (с. Ясногородка, вул. Київська, 2а)

Перший храм у Ясногородці було збудовано в першій половині XVIII століття. В селі було два храми: Різдва Пресвятої Богородиці та домовий храм святого Іоанна Богослова. У 1920-х роках храм Різдва Пресвятої Богородиці закрили, пізніше богослужіння відновили. В часи хрущовської антирелігійної кампанії зруйнували.

Новий храм збудували у 2008 році.

У березня 2022 року під час повномасштабного вторгнення російських військ храм Різдва Пресвятої Богородиці було пошкоджено: два снаряди влучили в купол, снарядом БМП пошкоджено дзвіницю, збудований біля храму парафіяльний будинок, з великокаліберного кулемету прошило вікна та входні двері у храм.

Літургія в день Хрещення Господнього (с. Ясногородка, Київська обл.) [19.01.2014] // Kzsection. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://kzsection.info/green/l-turg-v-den-hre-enn-gospodn-ogo-s-snogorodka-ki-vs-ka-obl/25d5cZuZeqOBe5s.html>

Храм у Ясногородці перейшов до Православної церкви України [21.05.2022] // Моя Київщина. - <https://mykyivregion.com.ua/news/xram-u-yasnogorodci-pereisov-do-pravoslavnoyi-cerkvi-ukrayini>

Ясногородка, парафія Різдва Пресвятої Богородиці // Макарієвське вікаріатство Української Православної церкви. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <http://www.makariv-vikar.kyiv.ua/byshiv-bлаго/parafii-byshiv-bлаго/p-yasnogoodka>

На Київщині російські окупанти розстріляли православного священика [за інформацією настоятеля Свято-Стрітенського храму ПЦУ села Плесецьке Васильківського благочиння Київської єпархії Павла Найденова, 6 березня 2022 року в селі Ясногородка (колишній Макарієвський район, Київська область) російські окупанти розстріляли православного священика – отця Ростислава Дударенко] // Київвлада. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://kievvlad.com.ua/news/na-kiiivshhini-rosijski-okupanti-rozstrilyali-pravoslavnogo-svyashhenika?noredirect=true>

"Це жахливо, це нелюдяно". Як Росія руйнує українські церкви [Михайлівський собор в Маріуполі та Церква Різдва Пресвятої Богородиці у селі Ясногородка на Київщині] // RISU : релігійно-інформаційна служба України. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: https://risu.ua/ce-zhahlivo-ce-nelyudyano-yak-rosiya-rujnuye-ukrayinski-cerkvi_n128022

У Ясногородці та Бишеві на Київщині пошкоджено храми внаслідок бойових дій // Українська Православна Церква. Синодальний інформаційно-просвітницький відділ. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/03/12/u-yasnogorodci-ta-bishevi-na-kijivshhini-poshkodzheno-xrami-vnaslidok-bojovix-dij/>

М. ЧОРНОБИЛЬ

Чорнобиль — місто на півночі України, до аварії на Чорнобильській АЕС 1986 року — районний центр Київської області, після — адміністративний центр зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення. Підпорядкований Державному агентству України з управління зоною відчуження. Чорнобиль має статус вахтового селища, де мешкають близько 2800 осіб вахтового персоналу та близько 100 «самопереселенців».

Уперше Чорнобиль згадується в Іпатіївському літописі під 1193 роком, коли князь Рюрик Ростиславич полював у місцевих лісах. Тоді місто належало до Київського князівства.

Наступна згадка про Чорнобиль міститься у «Списку руських міст далеких і близьких». Рештками літописного Чорнобиля, скоріш за все, є городище із культурним шаром XI—XIV століть, виявлене 2003 року на місці між Свято-Іллінською церквою та парком.

У Чорнобилі розташована рота охорони Міністерства внутрішніх справ, яка здійснює охорону (патрулювання) території зони відчуження, а також проводить нагляд за Контрольно-пропускним режимом зони на 9-ти КПП. Завдяки роботі поліції виявляються та фіксуються факти проникнення на територію зони відчуження екстремальних туристів з чорнобильського сталкерства, а також осіб-мародерів.

З 24 лютого по 2 квітня 2022 року місто було окуповане російськими військами.

Журухіна О. Ю.

Вироби зі скла з розкопок давнього Чорнобиля [місто Чорнобиль Іванківський район Київська область] / О. Ю. Журухіна // Дослідження Київського Полісся. - Київ, 2016. - Вип. 3 (20). - С. 147-151.

У статті розглянуто морфологічну та технологічну характеристики скляних виробів, знайдених під час археологічних досліджень 2013-2015 рр. у місті Чорнобиль колишнього Іванківського району Київської області. Асортимент знахідок складають вироби масового виробництва - посуд та прикраси, серед яких зустрічаються предмети як місцевого, давньоруського виробництва, так і візантійського та середньовізантійського.

Козаков, М. В.

Чорнобильське братство (кінець XVII – початок XX ст.) / М. В. Козаков // Наукові праці іст. ф-ту Запоріз. нац. ун-ту. - 2015. - Вип. 43. - С. 78-86.

Переверзєв С. В.

Дослідження городища Чорнобиль. Проблеми та перспективи середньовічної археології в зоні відчуження / С. В. Переверзєв // Археологія і давня історія України. - Київ, 2010. - Вип. 1. - С. 328-335. - (Проблеми давньоруської та середньовічної археології).

Переверзєв С. В.

Дослідження літописного Чорнобиля / С. В. Переверзєв // Дослідження Київського Полісся. - Київ, 2016. - Вип. 3 (20). - С. 85-92 : рис.

Стаття присвячена результатам археологічних досліджень літописного Чорнобиля (нині місто Чорнобиль колишнього Іванківського району Київської області) у 2004-2015 роках. Дається короткий опис топографічних особливостей пам'ятки, виявлених об'єктів та артефактів.

Свято-Іллінська церква [місто Чорнобиль колишній Іванківський район Київська область] // Івченко А. С. Найвидатніші храми України. - Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2010. - С. 186, 187.

Сергеєва М. С.

Давньоруська різьблена кістка з Чорнобильського городища [місто Чорнобиль колишній Іванківський район Київська область] / М. С. Сергеєва // Дослідження Київського Полісся. - Київ, 2016. - Вип. 3. - С. 152-159.

Стаття присвячена артефактам з кістки та рогу, виявленим на Чорнобильському городищі під час досліджень. Зроблено висновок про те, що обробка кістки у стародавньому Чорнобилі відбувалася у рамках домашнього ремесла.

Черніговець, М. В.

Чорнобиль : історичний нарис / М. В. Черніговець, Н. М. Черніговець. - Київ : Неопалима купина, 2011. - 312 с. : фото.

Нарис про тисячолітню історію міста, розташованого на березі мальовничої Прип'яті, в якому дивовижно переплелися культури, традиції російського, українського, білоруського, польського, єврейського народів, міста, яке стало носієм особливої поліської культури, знищеної вибухом на Чорнобильській АЕС імені В. І. Леніна 26 квітня 1986 року.

Чернобыль [місто Чорнобиль колишній Іванківський район Київська область] // Похилевич Л. Уезды Киевский и Радомысльский. - Киев : тип. А. Давиденко, 1887. - С. 263, 264.

У статті надаються історичні відомості про населений пункт Чорнобиль (місто колишнього Іванківського району Київської області), визначаються географічне розташування, кількість населення та власники цих земель.

Чорнобиль [місто, колишній Іванківський район Київська область], Гапоновичі, Залісся, Кошівка, Лелів [села, колишній Іванківський район Київська область] // Перерва В. Історія шкільництва в містах і селах Київщини ХІХ - початку ХХ ст. - Біла Церква : Пшонківський О. В., 2008. - С. 585-588.

Про парафіяльні та державні школи м. Чорнобиль на Київщині у ХІХ ст., їх фундаторів, наставників та учнів.

Барановська, Н. П.

Чорнобильська катастрофа в публікаціях : архивные материалы / Н. П. Барановська ; НАН України. Ін-т історії України. - Київ, 2004. - 208 с.

Барановська, Н.

Чорнобильська трагедія / Н. П. Барановська; ред. В. А. Смолій ; Національна академія наук України, Інститут історії України. - Київ, 2011. - 262 с.

Варивода, К. С.

Чорнобильська катастрофа: історія і сучасність (до 30-річчя аварії на Чорнобильській АЕС) / К. С. Варивода // Переяславський літопис : зб. наук. ст.. - 2017. - Вип. 12. - С. 184-192.

Векленко, О.

Чорнобиль: етюди з натури : художня документалістика / О. Векленко. - Харків : Точка, 2017. - 140 с. : іл.

Книга спогадів учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, художника, професора Харківської державної академії дизайну і мистецтв Олега Векленка про його особисті відчуття, пережиті в період перебування в м. Чорнобиль упродовж травня-червня 1986 р.

Гігінботам, Адам

Опівночі в Чорнобилі : історія катастрофи : пер. з англ. / А. Гігінботам. - Київ : Альпіна Паблішер, 2021. - 564 с.

Гусєв, О. П.

Дорога на п'єдестал: розповіді колишнього спецкореспондента газети "Правда" про тих, хто дві війни пройшов - Велику Вітчизняну та Чорнобильську / О. П. Гусєв. - Київ : Вид. центр "Друк", 2003. - 320 с. : іл.

Загреба, М.

Пропусти Чорнобиль крізь серце: фотокнига / М. Загреба. - Київ : Спалах, 2002. - 120 с. : ил.

Комарова, К. О.

Чорнобильська зона: проблеми туристичного відвідування та ознайомлення / К. О. Комарова // Історико-культурний туризм: український та світовий досвід : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф.. - 2019. - С. 290-293.

Костін, І. Ф.

Чорнобиль : Сповідь репортера (Книга-альбом) / І. Ф. Костін. - Київ : Мистецтво, 2002. - 320 с.

Меморіальний комплекс працівникам водного господарства - учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС : путівник меморіального комплексу / керівник проекту А. В. Семенченко. - Київ : "Генеза", 2008. - 35 с.

Міста-привиди. Чорнобиль. Прип'ять. ЧАЕС (Ghost towns. Chornobyl. Prypiat') : відео [21.04.2021] // CHAPLINSKY VLOG. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=_QzmI4GiMDo

Місто Чорнобиль. Чи є життя серед радіації : відео [23.04.2021] // Українська правда. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=dm8TGhDJ_rI

Народна культура зраненої землі: Каталог виставки: Пам'ятки, зібрані в зоні Чорнобильської катастрофи : Фотоматеріали. Твори сучасного народного мистецтва Київського Полісся / Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Інститут народознавства НАНУ ; ред. Р. А. Омеляшко. - Київ : Довіра, 1997. - 92 с. : іл.

Пісоцька М.

Поїздка в місто-привид: який вигляд Чорнобиль має зараз [2018 рік] // Словопис : Проект Університету Грінченка. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <http://slovopys.kubg.edu.ua/poizdka-v-misto-pryvvd-iakyi-vyhliad-chornobyl-maie-zaraz/>

Плохій, С. М.

Чорнобиль. Історія ядерної катастрофи : пер. з англ. / С. М. Плохій ; пер.: В. Махонін, Є. Тарнавський ; худож. О. Гуталова-Мешкова. - Харків : Фоліо, 2019. - 395, [1] с. : 4 вкл. л. - (Великий науковий проект).

Сущенко, М.

Екскурс у Чорнобиль : Земля загублених надій... = Insight into Chernobyl : land of the lost hopes... / М. Сущенко. - Київ, 2016. - 272 с. : іл.

Про нинішній стан населених пунктів Чорнобильської зони відчуження, які були покинуті внаслідок аварії на атомній електростанції.

Фатула, М. І.

Чорнобильський щоденник : [нарис] / М. І. Фатула. - Київ : Український пріоритет, 2021. - 134, [1] с. : кол. іл., фот. кол.

Чорнобиль-поруч : ейфорія, катастрофа, подолання, пустка, фотоальбом / ред. Б. О. Патон. - Київ : Дніпро, 2000. - 200 с. : іл.

Чорнобиль. Ніколи не заросте травою небуття, надто вже гірка його трава / упоряд. І. Варварук. - Луцьк : Надстир'я, 2007. - 76 с. : портр., фот.

Закревська С.

Окупанти вкрали металеві дроти з Чорнобильської зони. Відео з місця / С. Закревська // ОБОЗРЕВАТЕЛЬ. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://news.obozrevatel.com/ukr/vojna-v-ukraine/okupanti-vkrali-metalevi-droti-z-chornobilskoi-zoni-video-z-mistsya.htm>

Екологічні «гарячі точки» війни: Чорнобиль, Енергодар та інші : відео // Укрінформ. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ZzEbgQGVkLA>

Климчик А.

Річниця аварії на ЧАЕС: як працювала ЧАЕС в окупації та як живе зона відчуження зараз. 26.04.2022 / А. Климчик. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://1plus1.ua/tsn/novyny/ricnica-avarii-na-caes-ak-pracuvala-caes-v-okupacii-ta-ak-zive-zona-vidcuzenna-zaraz>

На ЧАЕС підняли прапор України після відступу окупантів // НВ. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/viy-na-v-ukrajini-na-chaes-pidnyali-prapor-ukrajini-novini-ukrajini-50230464.html>

Окупанти справді копали окопи в Чорнобильській зоні // Мілітарний. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://mil.in.ua/uk/news/okupanty-spravdi-kopaly-okopy-v-chornobylskij-zoni/>

Окупанти тікають з Чорнобиля до Гомеля у Центр радіаційної медицини // 24 канал. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=W_wUpXJGgBQ

Павлиш О.

Окупанти знищили архів Чорнобильської АЕС / О. Павлиш // Економічна правда. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/04/8/685448/>

Петришин О.

Територія — вільна: російські окупанти остаточно покинули зону ЧАЕС / О. Петришин. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/64156/>

Сімонов Д.

Розбір | Легенди Рудого лісу. Чим загрожує окупантам місяць перебування в Чорнобильській зоні / Д. Сімонов // Liga.net. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.liga.net/ua/society/articles/legendy-ryjego-lesa-chem-chrevato-okkupantam-mesyats-prebyvaniya-v-chernobylskoy-zone>

Сорока М.

Чорнобиль знову нагадав світові про себе / М. Сорока // Укрінформ. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3475014-cornobil-znovu-nagadav-svitovi-pro-sebe.html>

Масенко В.

Танки окупантів на захопленій Чорнобильській АЕС / В. Масенко // The Village Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/324683-tehnika-okupantiv-na-zahopleniy-chornobilskiy-aes>

ЧАЕС після окупації. Репортаж : відео // Військове телебачення України. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=Z_x_Z8ojNho

Чорнобиль і війна. У 36-ту річницю трагедії над ЧАЕС нависла нова загроза // РБК-Україна. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/chernobyl-voyna-36-uyu-godovshchinu-tragedii-1650903659.html>

Як окупанти зруйнували Чорнобильську зону і як вона ж їх покарала : відео // ТСН. - Загол. з екрана. - Перевірено 23.05.2022. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=WfxWzodlfQU>

Автомобіль ВАЗ 1986 року

Внаслідок мародерського пограбування під час окупації Чорнобильської зони у березні-квітні 2022 року зазнав пошкоджень (втрачені фари та вибиті вікна) музейний експонат - мілицейський автомобіль ВАЗ, який у 1986 р. приймав участь у заходах з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (історична експозиція “Пост ДАІ 1986 р. у м. Чорнобилі”).

Вони пройшли перевірку Чорнобилем : Працівники органів внутрішніх справ Київської області - учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 - 1990 рр. / М-во внутрішніх справ України, Київська обласна асоціація "Чорнобиль" органів внутрішніх справ ; упоряд.: К. І. Бурцев, Є. В. Білуха. - Київ : Етнос, 2011. - 256 с. : фото.

Жавжаров, Л. В.

Мелитопольская милиция в зоне ЧС / Л. В. Жавжаров. - Мелитополь : Мелитоп. гор. тип., 2017. - 208 с. : портр.

Место подвига - Чернобыль (сборник материалов об участии внутренних войск МВД Украины в ликвидации последствий на Чернобыльской АЭС) / ред. А. П. Ковтун. - К., 2002. - 287 с. : ил.

Пам'ять без строку давності. - Київ, 2016. - 180 с. : іл.

До книги внесені короткі історичні дані про історію Чорнобильського району, історію розвитку атомної енергетики, будівництва та експлуатації електростанції. Згадуються працівники ДАІ Київської області, які приймали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської аварії.

Тимченко О.

У Чорнобилі окупанти вкрали фари музейної машини міліції.
Фото // OBOZREVATEL. - Загол. з екрана. - Перевірено 03.05.2022. -
Режим доступу:

<https://news.obozrevatel.com/ukr/kiyany/proisshestviya/u-chornobili-okupanti-vkrali-fari-u-muzejnoi-mashini-militsii-foto.htm>